

MWAKA WA KWANZA

KITABU CHA KIADA

SHULE YA JUMAPILI

Mafunzo ya Mwalimu

Chuo

cha Biblia na Wokovu

Portland, Maine, AMERIKA

LANDMARK MISSIONS

McGaheysville, Virginia, AMERIKA

Nyumba ya Mayatima

Moshi, Kilimanjaro, Tanzania

Uinjilisti Shule ya Jumapili

Mafunzo ya Mwalimu

Utangulizi	2
Sura ya 1: Mwalimu	2
Sura ya 2: Malengo ya Kufundisha	7
Sura ya 3: Mbinu zinazomlenga Mwalimu.....	11
Sura ya 4: Mbinu zinazomlenga Mwanafunzi.....	15
Sura ya 5: Jinsi ya Kufundisha	20
Sura ya 6: Ukusanyaji wa Taarifa.....	25
Sura ya 7: Vifaa vya Kufundishia	28
Sura ya 8: Uandaaji wa Somo	32
Sura ya 9: Ufundishaji wa Somo.....	36
Sura ya 10: Nidhamu Nzuri.....	40
Sura ya 11: Matumizi ya Somo	45
Sura ya 12: Pima Ufundishaji Wako	48

Utangulizi

Ualimu ulikuwa ni msingi mkuu wa kazi yake Bwana Yesu. Kwa hakika Maandiko kwanza humzungumzia zaidi kama mwalimu na baadaye humuita mhubiri. Wajibu na lengo la kazi yako ni katika maneno ya Kristo aliposema, “Basi enendeni, mkawafundishe mataifa yote....na kuwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi...” (Mathayo 28:19, 20)

Lengo maalumu la uinjilisti katika kutimiza wajibu huu mkuu ni “kuangalia vitu vyote” au kuyaweka katika matendo mambo yote aliyofundisha Kristo. Kristo alifanya mambo mengi zaidi kwa matendo kuliko kuelimisha tu na aliyafanya yale yanayohusu ukweli wa Mungu na uzima wa milele binafsi na kuyadhihirisha Yeye mwenyewe. Mafundisho yake yalibadilisha maisha ya watu aliowafundisha. Kwa njia hiyo, wewe hufundishi watu kuhusu ukweli tu; bali unawafundisha wanafunzi wako taratibu ambazo zitayabadilisha maisha yao. Kazi yako ya kufundisha ni wito mtakatifu.

Sio lazima uitwe na usimame darasani kufundisha, ispokuwa jambo hilo lisikuzuie kufundisha. Maisha yako yanapaswa kuwa mfano hai wa Kristo wa kutembea na kuongea. Kama hujawahi kusimama mbele ya kundi la wanafunzi maisha yako yanapaswa kuwa fundisho. Iko wapi njia nyingine bora ya kufundisha kuliko hii?

Sura ya 1: Mwalimu

Mwalimu ndiye siri ya mafanikio katika mafundisho ya Kikristo. Ili kuwa na mafanikio katika mafunzo ya Kikristo mwalimu hana budi kuwa na kipaji binafsi, kufanya maandalizi ya kutosha na awe na uhusiano mzuri na Mungu. Mwalimu bora anajua jinsi ya kutumia vifaa na mbinu mbalimbali ila yeye mwenyewe ndiye anayefanya mawasiliano ya hakika kuhusu ukweli wa kiroho yawezekane. Hii haina maana kwamba mwalimu ni muhimu kuliko Roho Mtakatifu, lakini kitu cha maana ambacho mwalimu anaweza kufanya ili atimize kazi yake ipasavyo ni **kujitoa** yeye mwenyewe kwa yule Mwalimu Mkuu - Roho Mtakatifu. (Yoh.16:13)

Kazi ya mwalimu inao utajiri mkubwa wa fursa za kuwasaidia wengine na kuwaongoza maishani mwao. Maadili kwa mwalimu wa Kikristo yanahusishwa na **mwenendo wake kimaisha na huambatana pia na zoezi la mwalimu katika ufundishaji.**

I. Wajibu wa Mwalimu

Wajibu na malengo ya mwalimu hupatikana katika maneno ya Kristo:

Mathayo 28:19—*“Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na la Mwana, na la Roho Mtakatifu”*

Mwalimu anafundisha ili aone matokeo katika maisha ya wanafunzi wake. Kristo alifanya mengi zaidi ya kuelimisha. Mafundisho yake yalibadilisha kazi za wale aliowafundisha. Kazi ya kufundisha ni wito uliobarikiwa.

Kristo alikuwa ni mwalimu mwenye mafanikio kwa sababu: 1) Alikuwa na kitu cha kufundisha, 2) Alipenda kufundisha, na 3) Alifundisha kwa shauku na mamlaka.

Katika ngazi ya kawaida, kufundisha ni kushirikisha wengine kile ambacho unakijua.

II. Maisha ya Mwalimu

Kila mwalimu anayetaka kutumiwa na Mungu, anaangalia masuala matatu muhimu:

- Njia zangu za maisha zinamuinua Mungu?
- Je ujumbe wangu unaye Kristo ndani yake?
- Ufundishaji wangu naye Roho?

Sisi, kama Paulo, tunapaswa kuthubutu kusema, "*Na kwamba injili yetu haikuwafikia katika maneno tu, bali ni katika nguvu, na katika Roho Mtakatifu, na udhibitifu mwingi kama vile mnavyoyujua jinsi zilivyokuwa tabia zetu kwenu kwa ajili yenu.*" I Thes. 1:5

Mambo manne muhimu yanayoleta mafanikio katika ufundishaji yanamhusu mwalimu moja kwa moja:

- Maisha yake ya Kikristo.
- Muonekano wake kwa Kristo kwa kujutuma
- Mfano kwa maisha anayoishi.
- Uhusiano wake na anaowafundisha.

A. **Maisha yake ya Kikristo** – Katika hali ya kawaida, kufundisha ni kushirikisha wengine kile ambacho unakijua. Ili kumfikisha Kristo na Ujumbe wake mwalimu anapaswa kumjua Yesu Kristo kama Bwana na Mwokozi.

Kwa kujifunza kutokana na ujuzi wa wahamasishaji wakubwa zaidi ulimwenguni kama, Paulo, Luther, Wesley, Spurgeon na Moody inasemekana kwamba watu hawa walikuwa na mafanikio makubwa katika uhamasishaji kwa sababu walikuwa wanaiamini nyumba waliyokuwa wanaiwakilisha na uhakika kwamba bidhaa walizokuwa nazo zilihitajika sana. Hali hii iliwapa moyo na hamasa ambayo iliwalazimisha watu waone walichokuwa wanafanya. Mafanikio pia, hutegemea shauku aliyonayo mwalimu kwa kazi hiyo na shauku hiyo hulingana na **imani yake binafsi**.

Kumuamini Mungu: Imani ya mwalimu wa Kikristo ni zaidi ya kumwamini Mungu. Ni lazima kuwe na uchangamfu ambao ni muhimu kwa imani kwa Bwana wetu Yesu Kristo. Ni lazima iwe imani yenye ushindi na ukereketwa. Imani ya mwalimu mahiri wa Kikristo ni lazima iwe imani inayofanya kazi.

Imani Kwa Biblia: Wahubiri wanaoaminika wainjilisti na walimu wa kanisa hupata msimamo wao katika imani isiyoyumba ya Andiko Tatakatiifu la Mungu. Mungu amemwandikia mwanadamu na maajabu ya ujumbe huo ni lazima iutikise moyo wa kila mwalimu.

Imani katika wito wa Mungu: Ni lazima mwalimu atambue kwamba ameshaitwa na Mungu akafundishe. Kufahamu kwamba Mungu ameshamtenga mtu kwa ajuli ya kazi hii humpatia msukumo wa hakika ambao ni motisha wa kumhakikishia mafanikio.

B. **Muonekano** – Mtu anayejitoa binafsi kwa Mungu huimarisha muonekano wake mwenyewe. Kwa sababu ya ujuzi wa Paulo kuhusu ukweli wa Injili alikuwa wazi kuhusu mahitaji yake binafsi katika maisha yake na akajihusisha zaidi na mahitaji ya wengine. Kila mwalimu wa Kikristo anahitaji kukua na kukomaa katika muonekano unaofanana na wa Kristo.

SHAUKU ni muhimu kila yanapofanyika maandalizi ya somo kwa sababu msisimko wako utaingia katika uandaaji wako wa somo. (Kinyume cha haya ni kweli pia. Iwapo utakuwa umenuna na ukawa huvutiwi, na somo lako litaonesha picha hiyo).

C. **Mfano**-Mfano wa mwalimu hupingana au husisitiza kitu anachofundisha. Tabia ya mwalimu na mambo ambayo hakuyapanga lakini akayasema anapofundisha huacha kumbukumbu nzito kwa wanafunzi wake. Mwalimu anaweza kuzungumza kuhusu mapenzi lakini kama atawachukiza wengine atashindwa kufundisha kwa mafanikio. Mfano wa mwalimu ni sehemu muhimu katika ufundishaji.

- D. **Uhusiano** – Ubora wa uhusiano wa mwalimu na anaowafundisha ni muhimu katika kupata mafanikio katika kazi. Kipindi kirefu kinapopita mambo mengi husahaulika lakini upendo wa mwalimu unakimbukwa. Mwalimu hawezi kusingizia kwamba anapenda wanafunzi wake wapate huduma nzuri na hawezi pia kuwa kinyume nao halafu ikaacha kugundulika.

III. Elimu ya Mwalimu

Mwalimu anayetambua umuhimu wa nafasi yake hujibidisha kuwa na sifa zinazofaa kujaza nafasi yake na anaelewa haja ya kuandalia. Daktari hatakuwa na muda wa “kitafute haraka” wakati mshipa wa mgonjwa wenye tone la mwisho la damu umeshakatwa na inamwagika. Ni lazima ajue cha kufanya vinginevyo uhai utapotea. Kilicho kibaya zaidi ni balaa ya mwalimu ambaye ametoa ushauri wenye makosa kuhusu ukweli wa kiroho. Vipindi vyote vya kufundisha ni vifupi mno. Kila dakika ni lazima itumiwe vizuri iwezekanavyo. Mwalimu aliyeandaliwa ndiye pekee anayeweza kutumia muda huu adimu vizuri kwa faida kubwa zaidi. Kwa sababu hii kila mwalimu anahitaji maandalizi ya kutosha katika maeneo yafuatayo.

- A. **Biblia** – ili kufundisha Biblia ipasavyo, mwalimu anahitaji awe na ufahamu mzuri wa vile vitabu sitini na sita. Anahitaji uzoefu wa vitabu vyote hasa vinavyohusiana na Kristo. Katika mafundisho yake Paulo alizungumzia mfano wa Kristo kama unaofaa kufuatwa. Alitoa mifano ya kina kutoka katika maisha ya Kristo kuhimiza watu kuishi Kikristo.

Ili kufundisha upendo Paulo alisema, “Enenda katika upendo kama Kristo alivyotupenda sisi hadi akajitoa” Alifafanua maana ya unyenyekevu, “na upendo huu uwe ndani yenu ambao ulikuwa pia ndani ya Kristo Yesu....” Rum. 15:3.

Paulo alifanikiwa katika mafundisho yake kwa sababu Roho Mtakatifu alikuwa ndio nguvu yake. Katika 1 Wathethalonike 1:5 Paulo anazungumza kuhusu *nguvu* na ndani ya *Roho Mtakatifu*. Uwezo huu aliupata ili alifikishe Neno. Mwalimu wa leo anapaswa kufundisha ujumbe wa Neno la Mungu kwa uaminifu na kwa nguvu za Roho. Hakuitwa kufundishwa ujumbe kutoka katika Biblia, bali ujumbe wa Biblia. Ni kwa njia hii tu ndio anaweza kubadili maisha ya watu.

- B. **Masomo yanayohusiana** – Kwa nyongeza unapaswa kufahamu masomo yanayohusiana kama jiografia, historia na utamaduni wa kale. Kwa kuelezea kwa usahihi mtupo wa jiografia kutawasaidia wanafunzi wako kuelewa matukio mengi ya Biblia. Wanafunzi hunufaika sana wakati mwalimu wao anapokuwa ni mwelewa mahiri wa mambo ya historia ya dunia ambayo ni sambamba na maelezo ya Biblia. Matukio mengi ya Biblia yanaweza kueleweka sawasawa katika mwanga wa historia yake. Zaidi ya hayo ufahamu wa historia utawasaidia wanafunzi kuelewa na kukubali jinsi kipindi cha kutosha kilivyofunua mpango wake Mungu wa wokovu wa mwanadamu.
- C. **Mwenendo wa Mwanafunzi** - Wewe kama mwalimu, unahitaji kufaidika na kila fursa inayojitokeza ya kufahamu mahitaji na taarifa za nyumbani za wale anaowafundisha. Kwa hiyo unaweza kujenga katika uelewa huu mpana kwa kumfahamu mwanafunzi mmoja mmoja, kwa kuwa na taarifa zake muhimu na marafiki zake wa darasani na pia kwa kumtembelea nyumbani.

IV. Wajibu wa Mwalimu

Wajibu wa mwalimu unaweza kuwa wa kisisimua au wa kuchosha. Mpango mzuri wa maandalizi wa kazi ya kazi huneemesha zoezi la kazi ya kufundisha. Kwa kuzingatia hatua tatu zifuatazo utendaji kazi utakuwa mzuri katika maandalizi na ufundishaji.

- A. **Mwelekeo sahihi** – Tabia ya mwalimu kuhusiana na wajibu wake ndio utakaoamua mafanikio yake. Amekwisha kubali kazi ya kufundisha, siyo kwa sababu ya shida zake bali kwa sababu ameitwa na Mungu. Katika kutoa kipaji chake cha kufundisha anaona uwezekano wa mabadiliko katika maisha ya watu wengine. Mungu atakuwa anatenda kazi kumpitia yeye ili kukamilisha lengo lake katika Kanisa
- B. **Maandalizi Binafsi** – Iwapo mwalimu anaafya njema na akili yake iko makini, yuko hai kiroho na anahusiano mzuri ataliona darasa lake kuwa ni burudani ya kuridhisha.

Akili iliyo makini – Biblia inasema kwamba "*Naye Yesu akazidi kuendelea katika hekima na kimo akimpendeza Mungu na wanadamu*" (Luk. 2:52). Haya maendeleo yenye pande nne yanawezekana hata leo. "Kuendelea katika hekima" kunahusu akili iliyo makini ambayo ni muhimu katika ufundishaji wenye mafanikio. Wanafunzi wa siku hizi hujifunza kwa mantiki ya vipimo. Kwa hiyo kwa haraka wanaikataa mantiki ya maelezo hafifu kuhusu elimu ya kanisani. Ni lazima ufikiri kwa makini uchambue kwa uangalifu na usithubutu kuwa nyuma ya wakati. Hakikisha unasoma pia majarida ya Kikristo, matukio yaliyopo, magazeti, fasihi ya kujitoa, na hadithi za Kikristo.

Katika afya njema - Kwa nyongeza ufundishaji unaweza kuimarika ukifanywa na watu walio katika afya njema. Ni vigumu kufundisha kwa hamu wakati ukiwa hujisikii vizuri. Ulivyo rithi na mambo yaliyo juu ya uwezo wako yanaweza kudhuru afya yako kwa kiasi fulani. Lakini kwa kuwa wewe ni mkristo uliyetoa mwili wako kwa Kristo, utataka kujizoeza nidhamu daima ili kuweka afya yako na nguvu zako vizuri.

Kuwa hai Kiroho – Uhusiano wako binafsi na Mungu unapaswa kuwa kitu cha kwanza ili wewe uongeze "upendeleo wake Mungu kwako". Jifunze Biblia ili ufahamu ukweli kuhusu unachofundisha. Jambo muhimu zaidi ni kusoma Biblia ili uiruhusu izungumze na uhitaji wako wa Kiroho. Ni vema kuwa na kipindi cha kujitafakari mwenyewe. Kila somo linapaswa kutumbukizwa katika sala kuanzia hatua za kwanza za maandalizi mpaka mwisho wake na hatimaye litokeze katika maisha ya wanafunzi wako.

Uhusiano Endelevu – Yesu aliongeza pia "upendeleo kwa mwanadamu." Paulo aliandika kwamba "hakuna mmoja wetu ambaye ni yupo kwa ajili yake mwenyewe na hakuna mwanadamu anayekufa kwa ajili yake tu" (Rum. 14:7). Kama utakua kama Mkristo, na kama mwalimu wa Kikristo ni lazima ukue katika uwezo wako wa kuhusiana vizuri na watu wengine. Watu wa darasa lako wanapaswa kuona ndani ya moyo wako uaminifu, huruma na ukubali. Ingawaje unapenda kubadilisha maisha ya watu kwa Neno la Mungu hupaswi kutumia ulaghai; ila uwe tayari kushirikisha wengine kwa njia iliyo wazi kile ambacho Mungu amekujalia.

Chuo cha Biblia na Wokovu
UINJILISTI SHULE YA JUMAPILI

C. **Uandaaji wa Somo** – Shauku kila wakati inahitahika katika maandalizi ya somo kwa sababu msisimko wako utaonekana katika andalio lako. Kipindi fulani cha wakati kinapaswa kutengwa kila wiki kwa ajili ya maandalizi somo. Ufundishaji ni wito mtakatifu kwa hiyo maandalizi yake hayawezi kuwekwa katika muda wa ziada ambao hubaki baada ya kila kitu kufanyika. Muda utaokolewa na mambo makubwa kukamilishwa iwapo utapanga kipindi maalumu ambacho ni mahususi kwa ajili ya kujifunza Mafunzo ya Biblia hufungua njia nyingi za kuvutia. Unaweza kushaurika kufuata njia za pembeni zinazokuvuta ambazo hazihusiani moja kwa moja na somo Hata hivyo mpangilio maalumu wa taratibu utakufanya uweze kukamilisha mambo mengi zaidi katika kipindi kilichopangwa. Taarifa nyingi zaidi kuhusu uandaaji wa somo zimo katika sura nyingine zinazofuatia.

D. Ufupisho

Mwalimu ndiye kiini cha ufundishaji. Swali la msingi kuhusu kufundisha kwa mafanikio linamhusu mwalimu mwenyewe. Kwa kujibu "mimi ni nani?" hutangulia kujibiwa "ninao ujuzi gani?"

Kazi ya kufundisha Kanisani asili yake ni Mungu. Yeye huwaita watu kufundisha na huwawezesha kutenda kazi hiyo kwa kuwapa zawadi za kiroho. Waamini hupewa majukumu na Mungu ya kuwaelekeza wanadamu kwa Kristo kisha huwafundisha kutumia Neno la Mungu katika maisha yao. Hupaswi kumfahamu Kristo kama Mkombozi tu bali unapaswa uoneshe imani inayofanya kazi na imani katika Neno la Mungu. Muonekano wako, na mfano wako binafsi, na uhusiano wako na wengine umetolewa kwa Mungu ili wanafunzi waone na wanufaike kutokana na tabia yako na mwenendo wako. Kuifahamu Biblia, jiografia, historia, utamaduni wa zamani, hali ya kisasa na tabia za wanafunzi kunakufanya ukamilishe taarifa zitakazokuwezesha kuandaa na kufundisha Masomo. Tabia ya kukubali na kujiandaa binafsi itakufanya uwe tayari kushirikisha wengine ujumbe wa kiroho wa Neno la Mungu kwa kuongozwa na Roho Mtakatifu.

KWA MATUMIZI YA # 1:

1. Andaa orodha ya njia itakayokufanya uongeze elimu yako ya Biblia mwaka ujao.
2. Chunguza kwa makini sifa ulizonazo za kufundisha. Onyesha sifa mbili nzuri ambazo unaamini zinazo nguvu zaidi na mbili unazoamini ni dhaifu zaidi. Umepanga nini kuhusu uboreshaji wa hizi sifa zako mbili dhaifu?

Sura ya 2: Malengo ya Ufundishaji

Lengo la kufundisha ni kufundisha kupata mafanikio. Kwa nini ufundishe? Kwa nini kuwepo na maandalizi ya somo na vipindi vya darasani? Hii ni kwa sababu Biblia inatamka kwamba wanaoamini wanapaswa "kufundisha kila mwanadamu wa kila busara; ili kumfikisha kila mwanadamu akiwa kamili kwa Kristo Yesu." (Kol.1:28) Iwapo lengo hili pana litafikiwa, malengo ya kila somo yanapaswa kujulikana mapema na kuwekwa wazi katika maandalizi.

1. Thamani ya malengo

Lengo ni wazo sahihi ambalo mwalimu anatumaini kulifanikisha kwa kufundisha somo lake. Lengo linaumuhimu mpana.

- 1) Inatoa mwelekeo wa somo na kuonesha mbinu itakayotumika katika kufundisha.
 - 2) Inatufanya kuwa na busara katika matumizi mazuri ya muda wa darasa
 - 3) Inasaidia katika kupanga, kufundisha na kutadhimini
- A. **Katika kupanga**—Kila pembe ya saa ya kufundisha inapaswa kutupeleka katika ukamilishaji wa lengo lililopangwa. Mpango wa kufundisha huanza hatua kwa hatua kwa utangulizi, mwili wa somo, mwisho na matumizi ya kila sehemu inayohusiana na lengo lililopo. Bila kuwepo lengo maalumu somo linaweza kuvurugika kama matone ya mwanzo ya mvua za radi wakati wa kiangazi. Mradi unaweza kuwafanya wanafunzi kupata ujuzi fulani. Kujifunza neno kwa neno katika andiko kunaweza kuwasaidia kuongeza uelewa wao wa kanuni. Mjadala wa jumla kuhusu suala zito unaweza kutoa mwanya wa kuvumilia mawazo tofauti ya watu wengine.
- B. **Katika kufundisha**—Lengo lililowekwa wazi humfanya mwalimu awe huru anapofundisha darasani. Kubadilika kwa hali ya hewa darasani, maswali yasiyotegemewa, shauku katika sehemu muhimu ya somo, hata muda wa kufunga unaweza kuwekwa vizuri zaidi na mwalimu ambaye analo lengo la somo akilini mwake. Kila kinachojitokeza darasani kinaweza kuwa fursa ya nyongeza ya kuwaelekeza wanafunzi katika kufanikisha lengo la somo.
- C. **Katika kutathimini**—Mojawapo ya mahitaji makuu kwa mwalimu wa Kikristo ni kuweza kufanya tathimini ya matokeo ya ufundishaji wake. Kufanya tathimini ni jambo la lazima kwa ufundishaji wowote. Ili kuweza kupima matokeo ni lazima kuwa na lengo ambalo linajulikana. Kunakuwepo na furaha kiasi ambayo mwalimu anaipata inayoweza kulinganishwa na mabadiliko mazuri yanayotokea katika maisha ya wanafunzi wa darasa lake. Kama anavyotambua kwamba mabadiliko haya ni ukamilisho wa malengo ya mafundisho yake anapata moyo wa kumhudumia Bwana kwa ari zaidi na shauku.

II Msingi wa Malengo

Ipo misingi miwili ya kuamua malengo katika ufundishaji:

- 1) Taarifa zilizopo katika Biblia zinazohusu somo linalofundishwa.
- 2) Mahitaji ya wanafunzi.

A.Neno la Mungu – Kuamua ni nini malengo ya Biblia ni muhimu kwa mwalimu kuwa mwanafunzi makini wa Biblia. Ataisoma na kuisoma tena taarifa mpaka iwe sahema ya maisha yake. Atataka kuelewa kilichopo katika taarifa hiyo na hali ilivyokuwa wakati ilipoandikwa ili aweze kueleza waziwazi madhumuni ya ukweli uliotolewa.

B.Wanafunzi Darasani – Msingi mwingine wa lengo la kufundisha ni mahitaji ya anayejifunza. Mwalimu anapaswa kuwa mwangalifu ili kutambua malengo ambayo ni ya kweli kufuatana na andiko na atumie kwa ajili ya anayejifunza. Kutambua malengo ya kufundisha ambayo yameelekezwa katika hali ya mwanafunzi ni wajibu mkubwa. Katika uchambuzi wa mwisho mwalimu ataamua ni nini kifanyike darasani. Akiwa hapendi kuchukua muda na kuutumia katika jitihada za kufahamu wanafunzi wake uwezo wake utakuwa na upungufu mkubwa. Anapaswa kutumia muda fulani akisali kuomba kibali cha Mungu ili afahamu ni ukweli upi wa Biblia ausisitize na ni mahitaji gani ya wanaojifunza awatimizie.

III. Mahitaji ya kawaida ya Mafundisho ya Kanisa

Wajibu mkuu wa mwalimu ni kupeleka ujumbe wa Neno la Mungu ili kila mwanafunzi abadilishwe kwa neema ya Mungu.

A.Waelekeze wanafunzi kwa Kristo – Mwalimu wa Kikristo anapaswa kutambua na kufahamu kwamba wajibu wake ni KUELEKEZA kila mwanafunzi KUMWAMINI Kristo na KUMKUBALI Yeye kama Mwokozi wake. Mwalimu anaweza kueleza njia ya wokovu kama ilivyofunuliwa katika Neno la Mungu. Anatakiwa asali kwa ajili ya kila mwanafunzi na aombe kumfikisha mahali ambapo atatambua imani ya Biblia katika Kristo. Maamuzi ya namna hiyo yanaweza kutokea ghafla kutokana na ufundishaji makini. Kumkubali Kristo kama Mwokozi ni hatua ya kwanza katika kuelekea maisha yaliyo timilifu. Jaribu kuwaongoza wale watakaompokea Kristo kuendelea kukua katika maisha ya Kikristo.

B.Onyesha lengo la Kiroho la Mungu – Maisha bora ya Kikristo ndio dhamira ya mwalimu wa Kikristo. Ni furaha ya mwalimu wa Kikristo kuonyesha rehema za Mungu na utukufu wake kwa watoto wake na kueleza furaha isiyopimika atakayopata kila mtoto wa Mungu.

C. Muongoze Kila Mwanafunzi Kutimiza Mapenzi ya Mungu – Mungu anao mpango kwa kila Mkristo. Neno la Mungu hutoa maelekezo ya kujua Mapenzi yake. Mwalimu anapaswa kutii wajibu mtukufu: "lisha kondoo zangu." Wakristo wachanga wanapaswa "Kukua katika neema, na katika kumfahamu Bwana na Mwokozi wetu Yesu Kristo." (2 Petro 3:18) Tabia ya Kikristo hutokana na kufahamu Neno la Mungu, kuyatii Mapenzi yake na kuendelea kutambua kwamba Yesu Kristo ni Bwana. Hali hii inahitaji maombi ya kila siku na Mungu katika sala. Mwalimu atawapa wanafunzi wake maagizo kuhusu ukweli huu kuhusiana na kukua Kikristo.

D. **Kuabudu** – Kuabudu ni desturi ya Kikristo ya kumthamini Mungu. Katika ibada wanaoamini kumsujudia Mungu na kutafakari Utakatifu Wake mkamilifu. Kuabudu ni kuwa pamoja na Mungu. Ni sehemu ya kazi ya mwalimu kujenga tabia ya kuabudu katika wanafunzi wake wakati wa vipindi darasani na huduma za kanisani. Maagizo yanapaswa kutolewa kuhusu maana ya unyenyekevu, upendo na imani. Hii hujumlisha nyimbo, hadithi na sala sahihi kwa umri na ujuzi wa kikindi hicho. Mafundisho ya namna hiyo yanamtaka mwanafunzi apewe nafasi ya kuabudu kama njia ya kujieleza. Neno la Mungu linadhihirisha mafundisho ya aina hiyo. Biblia yote imejaa matamshi ambayo yanakubalika kuonesha kujitoa kwa namna hiyo.

E. **Maisha makini ya Kikristo** – Maisha ya wanafunzi yanaonesha kiwango cha mafanikio au upungufu wa mwalimu. Maisha mapya katika Kristo yanapaswa kuonesha jitihada za kumheshimu Kristo kila siku. Muongozo muhimu katika njia hii ni utulivu na umakini katika kufundisha Neno la Mungu. Kwa hiyo ni wajibu wa mwalimu kuunganisha ukweli unaofundishwa na maisha ya kila siku ya wanafunzi ili kuwasaidia wawe "watendaji wa Neno na siyo wasikiaji peke yake." Wakristo walio na ukweli ambao huuishi watabadilika.

Kuwapatia elimu hakukamilishi ratiba ya elimu ya Kikristo. Ili elimu iwe bora ni lazima iweze kutenda kazi. Elimu ya Kikristo katika tafakari kuu hufanyika katika mazingira yanayomtambua Mungu. Iwapo Roho Mtakatifu yupo kutoa habari kutia hatiani na kuwapatia msukumo..... iwapo Yeye amewavuvia mwalimu na wanafunzi wake kutakuwepo na utayari, uhai na kutegemea au vinginevyo itakuwa ni upungufu.

Tabia ya Kikristo hujengeka kama watu wanavyoitikia kwa utii Neno la Mungu. Mwalimu anao wajibu wa kuwafundisha Neno. Kama Mungu asemavyo, wanafunzi wataitikia na roho Mtakatifu atahakikisha wanakua katika neema na kumtambua Yesu Kristo.

F. **Huduma ya Kikristo** – Huduma kwa Bwana ni njia moja ya kuonesha kukua Kiroho. Mwalimu aliye macho hupanga, na huanzia mambo haya nyumbani, kanisani na katika jamii.

Yesu alijali mahitaji ya watu. Aliwaponya wagonjwa, aliwafariji waliosononeka na aliwasaidia walioonewa. Mkristo anayekua huongeza kujali kwake wengine. Kanisa hutoa fursa nyingi za kuhudumia. Mambo yote haya yanaweza kuwa njia kamili za kuonesha huduma za Kikristo.

IV. Malengo Maalumu ya Mafundisho ya Kanisa

A. **Malengo ni tofauti** – Malengo ya somo moja yanaweza kutofautiana katika msisitizo unaohitajika. Wakati mmoja lengo linaweza kuwa ni kuongeza ufahamu wa ukweli. Wakati mwingine inaweza kuwa ni kuongeza ubora wa mienendo. Mara nyingi itakuwa ni kuaongoza utendaji na kubadilisha tabia. Kuongeza ufahamu: Ufahamu wa Biblia unahitajika kwa ajili ya kutijuma na kukua. Kuboresha mienendo: Mienendo ni jukwaa la mabadiliko katika tabia. Kubadili tabia: Mabadiliko katika tabia yao ni hatua muhimu ya kumalizia.

B. **Ufafanuzi wa malengo maalumu** – Malengo bora yanatambambuliwa kwa:

- Maelezo mafupi ya kukumbukwa
- Mahususi kiasi cha kukidhi mahitaji
- Yanayoeleweka vizuri na dhahiri
- Yanayotekelezeka na kufikiwa
- Yanayovutia kiasi cha kurahisisha kiasi cha kuchokoza ushiriki

Malengo maalumu yanaweza kuwa katika kipimo kinachotamkika. Malengo ni rahisi zaidi kutimizwa kama yatakuwa yamefafanuliwa vizuri na kuandikwa kabla ya somo kufundishwa. Ni vizuri yakiwa yanawezekana na kiwango chake kikaweza kupimwa. Iwapo malengo maalumu yakifikiwa katika somo moja moja, kuna uwezekano mkubwa wa malengo ya mwaka au kipindi kuvukwa.

Mfano wa 1: lengo la ufahamu litasomeka, "Kwamba wanafunzi wajifunze vitabu vya agano la kale ambapo itaonekana katika uwezo wao wa kuvionesha vitabu hivyo katika zoezi la Biblia."

Mfano wa 2: Lengo la kuboresha mwenendo linaweza kusomeka, "Mwenendo wa watoto utakuwa bora zaidi kuhusu kipindi wanachoabudu kama inavyoonekana kwa baadhi ya wavulana kuwa tayari kupokea chakula cha Bwana."

Mfano wa 3: Katika uandaji wa kitendo kinachohusiana na kanuni za kanisa, Mwalimu anaweza kusema, "wanafunzi watashirikiana na kanisa kama ilivyoelekezwa na angalao robo tatu ya darasa wahudhurie ibada leo."

C **Ufupisho** – Malengo yaliyofafanuliwa waziwazi ni muhimu na yanayo thamani kubwa katika kupanga, kufundisha na kutathimini masomo. Malengo yanaibuliwa kutoka katika Biblia kutokana na mahitaji ya wanafunzi katika darasa. Malengo ya kawaida kwa kila mwalimu yanapaswa kuwaelekeza wanafunzi kumkiri Kristo kama Bwana na Mokozi na ni ya kuwakuza ili wakomae katika njia za Kikristo wakifananishwa na Kristo. Malengo haya ya kawaida huwa chachu katika ufundishaji na kujifunza kama yanavyotafsiriwa na kuwa malengo ya somo kwa msingi wa Maandiko Matakatifu na mahitaji ya wanafunzi. Malengo maaalumu ya kufundisha kwa njia bora yanapaswa kuongeza ufahamu, kuboresha mienendo na kubadilisha tabia.

KWA MATUMIZI YA # 2:

Kwa kutumia kitabu cha Luka 7:36-50 kama msingi wa somo, pendekeza lengo la uelewa, mwenendo, na lengo la tabia kwa taarifa hiyo. Onesha jinsi uchaguzi wa mojawapo wa malengo hayo utabadilisha msisitizo wa somo.

Sura ya 3: Mbinu Zinazomlenga Mwalimu

Ni ipi njia iliyo *bora zaidi* ya kufundisha? Jibu lake: ni ile inayohakikisha lengo la somo limefikwa. Kila kifaa cha seremala kinayo matumizi yake sahihi. Fundi seremala hatumii msumeno kuugonga msumari, kusafisha mbao, au kupima urefu wa ubao. Kwa njia hiyo, mwalimu hawezi kutumia njia moja kufundisha katika mazingira yote.

Zipo sababu mbili ambazo hufanya njia moja ikatumika zaidi. Kwanza, walimu wengi hufundisha kama walivyofundishwa wao. Iwapo walifundishwa kwa njia ya hotuba, wanapokuwa walimu, njia ya hotuba ndio wanayotumia. Pili, walimu wengi hutumia njia moja zaidi kutokana na mazoea. Wanajisikia kuwa na amani kwa kutumia njia walizoea na wanakuwa wagumu kukubali mabadiliko.

Kutambua kwamba zipo njia nyingi za kufundisha vizuri kutafanya ufundishaji wako kuwa bora. Ni vema kuelewa kwamba mabadiliko siyo lazima yakutishe bali yanaweza kukusaidia na kukufanya uwe na amani zaidi katika ufundishaji wako. Katika sura hii mbinu zinazomlenga mwalimu zitawekwa wazi. Sura inayofuata itahusu ushirikishaji zaidi wa mwanafunzi.

I. Hotuba

Mbinu inayotumiwa zaidi katika ufundishaji ni ya kutumia hotuba. Katika hali hii mwalimu huzungumza na darasa akiwapatia habari za kujifunza.

A. **Faida zake** – Hotuba inazo faida nyiidi

- Idadi ya wanafunzi ni kubwa.
- Mpango wa kuketi katika darasa haushawishi majadiliano.
- Kiasi kikubwa cha taarifa kinafanyika kwa picha.
- Mtoa hotuba anao uwezo mkubwa na anavutia.
- Wanafunzi wanao uelewa mdogo au hawajui njia nyingine ya ufundishaji.

B. **Vizuizi** – Mafanikio ya njia hii yanavyo vizuizi vifuatavyo:

- Akutokuwa na taarifa za somo vizuri akilini.
- Kutojiandaa vizuri na kuonekana kusemasema bila mpango.
- Matumizi ya hotuba kwa sababu ya kutojistikia huru kuwaruhusu wanafunzi kujadili wenyewe bila vizuizi na kwa uwazi.
- Kutoongea kwa njia iliyo wazi.

C. **Kuifanya Hotuba iwe Bora** – ili kuifanya hotuba yako iwe bora fanya yafuatayo:

- Tumia njia hii katika hali iliyo sawa katika kufundisha.
- Wape wanafunzi mambo ya kufanya mapema kwa kusoma na kutafiti na hata maswali ya kujibu ili yawasaidie kubakia wakivutiwa na somo la hotuba.
- Tumia lugha inayoeleweka na badilisha kasi ya mazungumzo yako, ukali na ukubwa wa sauti.
- Onesha michoro na mifano mara kwa mara.
- Husisha picha na mbinu nyinginezo katika matumizi ya hotuba.
- Tambua haraka mienendo ya wanafunzi.
- Funga hotuba yako kwa marudio yatakayowafanya wanafunzi waweze kueleza walichojifunza.

II. Kusimulia Hadithi

Kusimulia hadithi ni njia inayopendwa ya kuwafundisha watoto; hata hivyo, inaweza kutumika vizuri katika kundi la umri wowote. Yesu alikuwa ni msimuliaji mzuri wa hadithi; hadithi zake hazijaweza kushindwa.

- A. **Faida** – Kusimulia hadithi kuna faida nyingi. Hushika na kuzuia mawazo ya wanafunzi, na kufanya wakati uliopita uje tena ili waweze kuuhisi sasa. Wanafunzi wanaweza pia kujitambulisha na baadhi ya wahusika katika hadithi na kwa kufanya hivyo wakajifunza kuiga au kuepuka matendo ya wahusika hao.
- B. **Vizuizi** – Vipo baadhi ya vizuizi vya kuepukwa pia katika usimulizi wa hadithi. Baadhi ya taarifa za Biblia hazifai kufananisha haraka kwa kusimuliwa kama hadithi hasa zile ambazo ni kanuni. Anayesimulia hadithi ni lazima awe na uwezo wa kufanya mengine kwa matendo na kuelezea hadithi kwa kutegemea uwezo wa wanafunzi vinginevyo itawawia ngumu au itawachosha.
- C. **Kuifanya simulizi ya hadithi kuwa bora** – hadithi nzuri *inafurahisha, inafaa kuwa na hamasa, imejaa matendo na inafanana na maisha halisi*. Kwa kuwa simulizi zinavutia toka mwanzoni huenda hakuna njia nyingine ya kuyazuia na kushika mawazo ya wanafunzi. Biblia kwa ujumla ni ujumbe unaosisimua na kushangaza; na, sehemu yake kubwa inaweza kuelezewa kwa njia ya hadithi.

Sentensi ni vema zikawa fupi na lugha itumikayo iwe rahisi.

Kwa *kuangalia, matendo, na muonekano usoni* mwalimu anayo picha ya ukweli na anajipatia utulivu kwa kupitia mlango wa jicho. Hadithi nzuri imejazwa matendo. Imejaa matendo lakini haikujaa maneno. Mara nyingi matendo yanakuwa na nguvu kama maneno yakiwa machache. Hadithi alizosimulia Yesu zilisisitiza mafanikio. Hakuchukua muda akiwaelezea wahusika lakini kila mhusika alioneshwa waziwazi kwa matendo yake. Hadithi ya Msamaria Mwema katika kitabu cha Luka inadhihirisha msimamo huu.

Mambo yasiyowezezekana hayawavutii watu. Ni ukweli unaoonekana katika wahusika wa hadithi za Biblia unaowafanya wawe bora kuliko wengine wote. Simulizi za hadithi humfanya mwanafunzi ajipatie fursa ya *kushiriki* katika mambo ya watu wa kale. Anaweza kuhisi maumivu ya Adamu na Eva wakati wanapofukuzwa katika bustani ya Edeni. Anaweza kufikiria jinsi Daudi alivyokata tamaa alipomlilia mwanaye Absalom. Anaweza kushiriki furaha ya Baba alipomkumbatia mwanaye mpotevu.

Mambo muhimu mengi yanapaswa kuwekwa akilini kama mtu anapenda kuwa msimuliaji mzuri wa hadithi: kuchagua kwa uangalifu, kuelewa vizuri hadithi yenyewe na pengine kufahamu undani wake, kuwatambua wahusika wake na mtiririko wa matukio, weka moyoni mambo muhimu au matamko maalumu, fanya mazoezi ya kuisimulia (angalao mara moja kwa sauti), isimulie ukiwa umetulia na ukiifurahia. Hadithi haziibuki tu ghafla. Zinaanza kwa kazi ngumu na kwa mazoezi makini. Katika kila hadithi mfumo fulani ni lazima uzingatiwe. Unakuwepo **utangulizi, tendo linalokua, kilele, na mwisho wa haraka**.

1. **Mwanzo**. Mwanzoni hadithi inapaswa kuwa ya kuvutia, watambulishe wahusika wakuu na kisha uanze kuifanya kazi hiyo. (Luka 15:11,12 Inaonesha namna ya kuanza kusimulia.)

2. **Kukua kwa matendo**. Utaratibu wa maelezo (ili kueleweka) kwa maswali na majibu matatizo na usuluhishi hutumika kushika utulivu wa msikilizaji. Katika hadithi ya mwana mpotevu tunamuona muhusika mkuu akiondoka nyumbani, akipoteza mali zake na akijitambua kwa mtiririko wa haraka. Matendo yanaongezeka mpaka wasikilizaji wanajiona kama wanaoweza kutabiri matokeo.

3. **Kilele chake** – Ni nini jibu la Mwisho? Yule mtoto ataomba msamaha? Baba yake atamfukuza? Kwa kweli anastahili hilo! Lakini kwa mshangao "Baba yake alimkimbilia akamkumbatia, na akambusu"

4. **Mwisho**. Mwisho wake ni mfupi na wa hakika. Hii inatoa picha kamili ya matokeo ya mwisho halafu inamalizika.

III. Matumizi ya Michoro

Michoro huwafanya wanafunzi waelewe matumizi ya maneno yasiyokuwa ya kawaida. Mafumbo ya Yesu ni mifano mizuri sana ya michoro ya maneno. Katika mafumbo yale Kristo alitumia vitu na hali ya kawaida kuwasaidia wasikilizaji wake kujifunza mambo mapya ya kiroho au kuelewa mambo ya Zamani yaliyokuwa ya kweli katika mwanga mpya.

A. **Thamani ya Michoro** - Kazi ya mwalimu haifanyiki wakati ukweli unaolihusu somo umeshawekwa wazi. Wanafunzi wanapaswa kusaidiwa kuelewa umuhimu wa ukweli na kuhifadhi katika kumbukumbu zao. Ukweli wa mambo yaliyofanyika unatakiwa uache picha katika akili zao, hisia zao na kuwafanya wachukue hatua fulani katika maisha yao. Michoro itasaidia kufanikisha hatua hizi.

B. **Aina za Michoro - Mafumbo** ni hadithi rahisi zenye mafanikio.

Tarakimu za maelezo huonesha wazo kwa kufanya ulinganisho. Kwa mfano tashibihi (mfanano) na sitiari ni tarakimu za maelezo. Tashibihi ni kulinganisha kwa kutumia “kama” au “sawa na”. Sitiari inamaana ya moja kwa moja zaidi katika kulinganisha kama, “mimi ndiye njia” au “mimi ni mzabibu wa kweli” (Yohana 10:9, 15:1)

Vidokezo katika historia, fasihi au taarifa za kisayansi zinaweza kutumika pia katika kuonesha masomo yako. Mtume Paulo alitoa vidokezo vya kisheria, ujenzi, michezo, na kadhalika. Punguza matumizi ya vidokezo na aina nyingine za michoro ya maneno unapokuwa na wanafunzi wachanga. Mchoro husafiri kutoka kunakojulikana hadi kusikojulikana; kwa hiyo, tumia michoro yenye uhusiano na wanafunzi wako.

C. **Chanzo cha Michoro – Biblia** inatoa mifano yenye utajiri mkubwa wa michoro ya maneno kwa sababu hadithi zake zinao uvimbe wa ukweli kuhusu alichotaka Mungu. Michoro ya Biblia inasaidia kutuliza kumbukumbu za wanafunzi kuhusu matukio katika Maandiko na kuyaweka kwa hali ya kudumu katika akili zao.

Ujuzi Binafsi pia humwezesha mtu kuwa na mifano mingi ya kufundishia. Hii inaweza kuoneshwa kwa urahisi na kwa matendo. Iwapo michoro kutokana na ujuzi binafsi ukitumiwa kwa kuwaza vizuri na isipotumika mara kwa mara wanafunzi wataifurahia na kujifunza kutokana nayo.

Historia na Taarifa Binafsi zinatoa idadi kubwa ya michoro ya maneno na maeneo ya asili pia ya kisayansi na hata matukio ya wakati huu. Michoro ipo kila mahali kama utajizoeza mwenyewe kuitafuta. Wakati mwingine hutafuta michoro ni kazi rahisi, lakini kuikumbuka mpaka inapohitajika mara nyingi huwa ni vigumu. Baadhi ya walimu hukusanya mawazo ya mchoro kwa kuiweka katika daftari ndogo. Wengine hupendelea kutumia vikaratasi vidogo ambavyo vinaweza kujazwa taarifa halisi ya somo au maandishi katika maandiko.

D. **Matumizi ya Michoro** – Ni kitu gani kinachofanya mchoro uwe na umuhimu? Ni kwa nini baadhi ya michoro hushika na kuzuia shauku ya wanafunzi wakati mingine ikishindwa? Mapendekezo yafuatayo yanaweza kufanya michoro ivutie zaidi na iwe na umuhimu.

Mchoro unapaswa kuwa **wazi** uonehe ukweli wa kitu kinachofundishwa. Unapaswa kufananishwa na kitu ambacho wanafunzi wamekizoea. Iwapo mchoro unahitaji maelezo haufai.

Mchoro unapaswa kuwa mrefu kiasi cha kutosha tu kuweza kutambulisha ukweli lakini **mfupi** wa kuweza kumfanya anayesikia auelewe. Iwapo nusu ya muda wa somo inaishia katika mchoro mmoja basi mchoro huo ni mrefu mno!

Michoro yenye umuhimu unaofaa ni **mipya** na isiyozeleka. Hata michoro mizuri ikitumika mara nyingi huchosha. Upya wa michoro unaotokana na tukio la sasa hivi itavutia zaidi wanafunzi.

Michoro iwe ya **heshima** na inayofaa kwa ajili ya mafundisho ya mambo ya Kiroho. Usafi wa maisha na mawazo unapaswa kuoanishwa na usafi wa kanuni. Walimu hawapaswi kufuta kabisa michoro inayochekecha. Wakati mwingine michoro hii inafanya kazi zaidi. Mafumbo ya Bwana Yesu kuhusu wale walioalikwa katika karamu kwa hakika uliwafanya waliokuwa wanamsikiliza wacheke kabla hajamaliza kuwasimulia (Luka 14: 16-20).

IV. Ushiriki

Kujifunza ni zaidi ya kusikiliza. Wanafunzi ambao husikiliza hadithi tu au hotuba huelekea kuwa wavivu katika somo. Kusikiliza kunapaswa kumfanye mtu ashiriki kikamilifu. Wanafunzi wanapaswa kujihusisha kikamilifu kama wanategemewa kuelewa somo na kuweza kulitoa tena kwa maneno yao wenyewe. Kwa hakika elimu ni mchakato mrefu. Ushiriki husaidia kulifikia lengo hilo.

Iwapo wanafunzi watashiriki, ni lazima wajifunze kujisomea wenyewe. Hii huwafanya wanafunzi waje darasani wakiwa na mazoea fulani na somo. Inamsaidia pia mwalimu kujua wanafunzi wake wanafahamu kitu gani kuhusu somo hilo au kutambua makosa yanayoweza kuwa yametokana na kufikiri kwao. Maandalizi ya somo ya awali na kuonesha mifano darasani husaidia wanafunzi kusahihisha mawazo yao. Wanafunzi wasiokuwa makini darasani wanapaswa kupewa changamoto kwa kuwashirikisha zaidi kwa njia mbalimbali.

Hakuna ushirikishaji ambao hufanikiwa sana kama ukifanywa kama jambo la kawaida. Kusisitiza kwamba wanafunzi warudie tu mambo yanayolihusu somo kwa lugha ya vitabuni huongezea uvivu wa akili.

- A. **Kupanga kazi** – Tabia ya mwalimu itaamua iwapo mpango wa kazi ni wa kuchosha au ni wa kuvutia. Kama utakuwa somo linakuchangamsha waziwazi shauku ya wanafunzi wako itakuwa kubwa. Njia moja ya kuhamasisha ni kuwasaidia wanafunzi kuona manufaa watakayopata kwa kumaliza kazi walizopangiwa. Kupanga kazi kufuatana na uwezo wa mtu na muda uliopo huwezesha kazi kukamilika. Ni wazuri pia kuwahamasisha wazazi wawasaidie watoto wao. Katika darasa la watu wazima, wanafunzi wanaweza kushauriwa kutimiza mipango ya kazi iliyo katika mambo wanayoyapenda.
- B. **Maandalizi ya Wanafunzi** – Ili mipango ya kazi iweze kuwa na ushiriki mzuri, inapaswa kueleweka vizuri na wanafunzi wote na ipangwe kwa muda wa kutosha ili kuwa na muda wa kufanya maandalizi. Ni muhimu kwa wanafunzi kuwa na vifaa ambavyo ni tayati kwao kana Biblia na makabrasha mengine ya rejea yanayohitajika. Wanafunzi wanahiraji kujisikia kwamba kazi wanazopangiwa ni kwa manufaa yao.
- C. **Ushiriki wa Darasa** – Ni vema kutenga muda kwa ajili ya ushiriki wa darasa katika upangaji wa kazi. Kama muda utagawanywa kwa haki kunaweza kuwepo na ushiriki mkubwa. Kila mchango unapaswa kuhusiana na somo la msingi. Kushirikiana katika uvumbuzi wa wanafunzi waliofanya vizuri kutawasaidia wote.

V. Mwisho

Walimu huongeza uwezo wao kwa kutumia njia mbalimbali za kufundisha. Ingawaje njia ya *hotuba*, hutumika sana bado ni ya maana katika ufundishaji kama uangalifu utakuwepo katika maandalizi na katika kulionesha somo. *Usimulizi wa hadithi*, njia inayopendwa zaidi karika kufundisha watoto na inaweza kutumiwa pia kufundisha vijana na watu wazima. *Michoro*, kama madirisha yanavyoingiza mwanga ndani, hutumiwa na walimu wanapotaka kubadilisha maisha ya wanafunzi katika darasa lao kwa mifano inayohusiana na maisha yao. *Ushiriki* katika somo hutoa nafasi kwa wanafunzi kunufaika na kuvutiwa kwao na somo na huwashawishi wajisomee na kufanya maandalizi.

KWA MATUMIZI #3:

Fungua jalada la michoro na uhifadhi mifano ambayo unaweza kuitumia katika masomo.

Sura ya 4: Mbinu zinazomhusu Mwanafunzi

Katika sura hii tutaangalia mbinu zinazomhusu mwanafunzi katika ufundishaji. Kwa kuwa baadhi ya watu hufikiri kwamba mwalimu ndiye anayezingatiwa katika somo. Mbinu zinazomhusu mwalimu zinatumiwa zaidi kuliko mbinu zinazomhusu mwanafunzi.

Mifano ya mbinu zinazomhusu mwanafunzi zinapatikana katika Yohana 3 na 4 (Nikodemo na mwanamke Msamaria). Yesu, Yule mwalimu bora, alitumia pia mjadala wakati alipohojiwa na wakosoaji wake katika Mathayo 21:13-25, 46. aliwapangia kazi wale 12 alipowatuma wakahubiri katika Mathayo 10.

Faida za kutumia mbinu zinazomhusu mwanafunzi katika ufundishaji: kujipunguzia jukumu la kubeba wajibu wa kuwa mamlaka inayofahamu mambo yote; badala yake unakuwa mwenzake katika kujufunza. Jinsi wanafunzi wanavyohusishwa zaidi, ndivyo wanavyojifunza zaidi pia na ndivyo watakavyokuwa na kumbukumbu ya muda mrefu ya walichojifunza.

Kwa nini njia ya kumhusisha mwanafunzi itumike kufundisha? Njia ya kumhusisha mwanafunzi katika ufundishaji haihusu matukio ya sasa peke yake bali husaidia pia kubadilisha mienendo ya wanafunzi. Mbinu ya kumweka mwanafunzi katikati ya ufundishaji mara chache sana huzaa matunda yenyewe. Usivunjike moyo; endelea kujaribu.

I. Majadiliano katika Kikundi

A. **Faida** – Majadiliano katika kikundi yana faida nyingi: Inahusisha wanafunzi moja kwa moja katika zoezi la kufundisha na kujifunza. Inashawishi utoaji wa mawazo tofauti na inawafanya watu watoe mawazo makubwa ambayo mwalimu anaweza kuhitaji kuyakabili mara moja, katika vipindi vifuatavyo au faraghani. Inatoa ufafanuzi kwa fikra zisizokuwa wasi kwa sababu wanafunzi watatoa mawazo yao kwa kutumia maneno yao wenyewe; hali inayowafanya wanafunzi wajenge urafiki na wawajibike katika maendeleo ya somo.

B. **Vizuizi** – Majadiliano huchukua muda mrefu zaidi kuliko matumizi ya hotuba, na kutokana na hali hiyo huenda njia hiyo isitumike pale ambapo lengo mahususi la somo ni kufikisha ujumbe wenye taarifa nyingi zilizodhibitishwa. Mjadala unaweza ukatawaliwa na mtu mmoja au wawili walio na uwezo wa kuongea au wenye mawazo katika kikundi. Wale wasioeleweka ambao wanaweza kuwa na mawazo mazuri kabisa, wanaweza wasipate nafasi ya kujieleza. Majadiliano yanaweza yakahama kutoka katika somo. Matumizi ya mjadala hayaendi vizuuri katika kikundi kikubwa. Kwa hali ya kawaida mwalimu hatatumia njia hiyo kama darasa litakuwa na wanafunzi wanaozidi 20 au 25 (isipokuwa vikundi vitakuwa vidogovidogo)

C. **Uimarishaji wa Mjadala** – Kama itawezekana viti vipangwe kwa mzunguko au viizunguke meza ili wanafunzi waangaliane uso kwa uso. Andaa somo la kusisimua au la kuchokoza. Somo ambalo litawavutia wanafunzi wachache halitaweza kuwa na mjadala uliochangamka. Weka katika darasa hali ya hewa inayofaa. Jifikirie wewe mwenyewe kama mmoja wa wanaojifunza tofauti na mtu mwenye mamlaka ambaye anawatishia wale wanafunzi wengine. Tumia dakika chache unapofunga kipindi cha somo kufupisha yote yaliyosemwa. Mwanafunzi mmoja anaweza kutunza kumbukumbu kuonesha ni mara ngapi kila mtu aliongea. Taarifa kama hiyo itasaidia kusahihisha hali za namna hiyo bila kuwepo na mkosoaji wa watu waliohusika.

II. Jopo na kikao cha wanajopo

Mfumo wa jopo huwa na watu wawili au zaidi wanaojadili pande mbalimbali za somo mbele ya darasa. Anakuwepo msimamizi ambaye huongoza na kutawala mjadala. Mfumo wa kikao cha wanajopo hupanua hali hiyo kwa kuruhusu wanafunzi katika darasa hilo kuuliza maswali au kujiunga katika mjadala baada ya wanajopo kutoa maoni yao.

A. **Faida** – Wanajopo wanayo nafasi ya kufanya maandalizi ya kutosha kwa ajili ya mjadala huo. Jopo linalofanya kazi nzuri zaidi ni la wanajopo ambao ni watalamu katika fani yao.

Mawazo mbalimbali na taarifa zitatolewa kama kawaida kwa kuwahusisha wanajopo wengi jambo ambalo haliwezekani kufanywa na msemaji mmoja. Tofauti ya fani kwa wale wanajopo kunaweza kuwafanya wanafunzi wahamasike zaidi. Tofauti katika mawazo na taarifa zitakazotolewa na wanajopo zinaweza kuwa msingi wa mjadala wa kisomi zaidi kwa darasa lililobaki. Majopo na wahusika katika kikao cha jopo wanaweza kutumika katika madarasa ya wanafunzi wengi.

B. **Vizuizi** – Njia ya kutumia jopo na wanajopo haitazaa yenyewe njia bora ya kujifunza. Wanahitaji muda, jambo ambalo ni tatizo kubwa kama kipindi ni cha muda uliopangwa. Wanajopo ambao ni watalamu wenye uwezo wa kuwasiliana katika ngazi ya darasa huwa hawapatikani mara kwa mara. Kwa kuwa wanajopo wanazungumza kutokana na fani tofauti mawazo yanaweza yasitolewe kwa mpangilio na hiyo inaweza kuwatatiza wanafunzi.

C. **Kuboresha jopo na kikao cha wanajopo** – Msimamizi ndiye anayeweza kuhakikisha jopo linakuwa na mafanikio. Anatambulisha somo, anahakikisha kuna utulivu, anaongoza mjadala na kuelekeza somo lisibadilike. Anasimamia mjadala unaohusu wanafunzi wengine katika darasa na anapaswa kuutenga muda wa majumuisho wakati wa kufunga kikao.

Chagua somo linalowavutia wanafunzi katika darasa. Chagua pia wanajopo ili nyanja mbalimbali za somo ziweze kujadiliwa. Wanafunzi hupoteza shauku kama wasemaji wote wakikubaliana.

III. Maigizo

Maigizo ni njia inayowasisimua wanafunzi wa ngazi zote. Maigizo yanaweza kutumiwa kuonesha tukio katika Biblia au kuweka wazi matumizi ya ukweli wa Biblia. Maigizo yanayotumika katika ufundishaji yanaweza kuandaliwa rasmi au yanaweza yakatokea katikati ya somo bila kutegemewa.

D. **Faida zake** – Kama maigizo yakitumiwa vizuri zinakuwepo faida nyingi zinazotokana na kumhusisha mwanafunzi katika zoezi la kufundisha na kujifunza. Hii hufanya hadithi za Biblia kuwa hai na kuwa na maana zaidi kwa mwanafunzi katika kumsaidia kukumbuka taarifa hizo kwa muda mrefu zaidi.

Maigizo pia huwafanya wanafunzi watumie nguvu zao hasa walio na umri mdogo. Kiasi fulani cha maigizo kinaweza kuwafanya wanafunzi waelekeze wanachojifunza katika kuzalisha kitu cha maana kuliko kuwaachia wakawa huru jambo linaloweza kuwa chanzo cha matatizo ya nidhamu.

E. **Vizuizi** – Kwa kawaida maonesho ya maigizo makubwa huhitaji maandalizi makubwa pia: Muda wa kutosha, mavazi maalumu, vizimba, na maonesho yenyewe. Wakati mwingine maigizo muhimu huhitaji awepo msimamizi, wasaidizi wake wenye uwezo na wanafunzi wenye vipaji. Kwa sababu ya mahitaji haya walimu wengi hawatumii maigizo kama sehemu ya ufundishaji.

- F. **Matumizi ya Maigizo** – Mwalimu anayefikiria kwamba maigizo ni jambo linalotumia muda mrefu katika kufanya maonesho bila shaka atakataa matumizi yake katika darasa. Siyo lazima maigizo yawe ya kina sana kwa kufundishia elimu ya Kikristo.

Vichekesho vifupi vinaweza kutumiwa darasani kuonesha mfano wa Biblia, mavazi maalumu na vizimba vikahusishwa mara chache. Katika matumizi haya ya maigizo siyo lazima kuchukua muda mrefu katika mazoezi. Hakikisha kwamba unafundisha ukweli wa Kikristo na siyo kufurahisha watazamaji kwa maonesho ya kitaalamu. Watoto wengi, hata wanapokuwa na haya, hufurahia kushiriki katika maigizo.

Uwe macho kutambua kwamba maigizo ya ghafla yasiyotegemewa hushika utulivu wa wanafunzi na kuwaelekeza katika somo. Kwa mfano, katika hadithi ya Daudi na Goliati wanafunzi wawili wanaweza kucheza maigizo kwa nafasi hizo mbili. Au kupigwa mawe kwa Stefano kunawezekana kufanywa kwa kuigiza. Mwanafunzi mmoja anaweza kucheza kwa nafasi ya Stefano na wengine wakajifanya kumpiga kwa mawe yaliyotengenezwa kwa makaratazi ya magazeti.

IV. Safari ya Mazoezi

Safari ya mazoezi huwatoa wanafunzi darasani. Utaratibu huu huwapatia wanafunzi fursa ya kutembelea sehemu mbalimbali au kuzuru maeneo ambayo wanajionea vitu au kazi zikifanyika na wanaweza pia wakashiriki katika kazi hizo. Safari ya namna hiyo ikiratibiwa vizuri huwapatia wanafunzi picha ya ukweli wa Biblia ambao husisimua ukuaji wao wa Kiroho.

Safari za mazoezi zinaweza kuchukua muda wa saa chache tu katika kusafiri umbali mkubwa kwa hiyo safari hizi hazifanyiki wakati wa kawaida wa masomo. Kwa upande mwingine safari za masomo zinaweza zisiwe zinazidi sana kwa kulinganishwa na matembezi yanayofanyika nyuma ya darasa au katika eneo la wazi karibu na Kanisa.

- A. **Faida zake** – Faida kubwa zinazopatikana katika safari za mazoezi ni kwamba zinawahusisha wanafunzi moja kwa moja. Mwalimu anaweza kuelezea kirefu kuhusu asili ya Mungu lakini maelezo hayo yanaweza yasiingie akilini kwa wanafunzi vizuri kama kuwapeleka kwa matembezi akiwaonesha vitu mbalimbali kwa kuzunguka nyuma ya Kanisa. Huko wanafunzi wanaweza kuona ua lililochanua, kichuguu, nyumba ya wadudu, au kutu kingine chochote kilicho wazi zaidi kuliko kusikia tu habari zake au kuona picha. Safari ya mazoezi huwapa moyo wanafunzi kujifunza zaidi wenyewe. Mbinu hii inaweza kutumika kwa wanafunzi wa umri wowote
- B. **Vizuizi** – Vipo vizuizi kadhaa katika matumizi ya safari za mazoezi. Safari ndefu za mazoezi huchukua muda mwingi, kupanga na gharama. Pia siyo kweli kwamba masomo yote yanaweza kufanikiwa kwa kutumia safari za mazoezi na maeneo ya kutembelea yanaweza yasipatikane kwa urahisi.
- C. **Mafanikio** – Kabla ya kupanga safari, fikiria kwanza malengo ya somo na amua kama yatafanikiwa kwa kufanya safari hiyo. Mazoezi yasiyokuwa na malengo hayawezi kufanya ufundishaji mzuri wa Kikristo. Waruhusu wanafunzi washiriki katika kupanga. Watachangamka zaidi kufanya walichopanga na watatoa michango mizuri ya mawazo. Mwalimu anapaswa kupanga mapema ratiba ya safari. Jambo hili litajumlisha maelewano na Kanisa kwanza, kufanya mipango ya mahali panapotegemewa kutembelewa usafiri na chakula kama ni lazima. Hakikisha kwamba kikindi ni kidogo kiasi cha kuweza kusimamiwa na ikibidi upate msaada. Umuhimu jambo hili unatokana na sababu za usalama. Wakati ukipeleka vijana safari za mbali na Kanisa ruhusa ya maandishi ya wazazi na walezi inahitajika.

V. Mradi

Mbinu ya kutumia miradi inaweza kufanyika kwa mafanikio makubwa katika uelimishaji wa Kikristo. Mradi ni kazi yenye malengo ambayo wanafunzi hupanga kwa sababu wanaipenda. Mara nyingi huanzia darasani kwa mipango kisha humaliziwa nyumbani.

Miradi huwapa wanafunzi fursa ya kujifunza kwa matendo. Ushirikiano, kuvumilia mawazo ya wengine, kujituma, kuwajibika, kuwa macho na kufanya uamuzi ni mambo ambayo hujengeka. Miradi pia huimarisha tabia na kutoa nafasi ya kujifunza na kuendeleza elimu.

Mradi wa utafiti huwasaidia wanafunzi kuwa wachunguzi wanaojitegemea. Mwalimu huwapangia wanafunzi kazi kama sehemu ya somo ili wachunguze wenyewe na wahakikishe kwamba wanatumia vifaa vilivyoko katika kufanikisha mradi huo. Wakati wa kipindi cha somo wanafunzi walioshiriki katika mradi wanaweza kuonesha taarifa zao. Taarifa hizi zinajadiliwa na kufanyiwa tathimini chini ya usimamizi na maelekezo ya mwalimu. Mbinu hii inafaa zaidi kutumiwa katika darasa la watu wazima.

Mradi wa kutoa huduma unawahusisha wanafunzi katika kazi ambao huwanufaisha wengine. Hakuna ukomo katika miradi mbalimbali ambayo wanafunzi wanaweza kukamilisha na miradi hiyo pia haina kizuizi kwamba wanafunzi ni lazima wawe wa umri fulani. Watoto wadogo pia wanaweza kufanya kazi ambazo zinaweza kuwasaidia watu wengine. Mara nyingi hufanya kazi pamoja katika kazi za kutoa huduma. Mapendekezo kwa miradi yanaweza kuwa: kuwahudumia wasiojiweza, kuwatembelea wazee, kufyeka majani katika maeneo yaliyotengwa kwa ajili ya walemavu, kupaka rangi kanisa au darasa. Miradi hii inaweza kujadiliwa katika kipindi cha darasa kinachofuata.

VI. Kusimika Somo la Biblia

Kusimika somo la Biblia, ni jambo lenye manufaa makubwa kwa mafunzo ya mtu binafsi na ni njia inayoweza kutumika kufundisha watu kwa kikundi. Mbinu ya kusimika huwaelekeza washiriki kugundua wenyewe ukweli wa Biblia. Mbinu ya kusimika somo la Biblia ikitumika kufundisha kikundi cha watu mwalimu huwa mratibu na mtoa mada. Ziko njia tatu katika mbinu ya kusimika: kwa kuona (kimesemwa nini); kwa kutafsiri (nini maana yake); na matumizi yake (inayo maana gani kwangu).

A. **Tafakari** – Hatua ya kwanza katika kusimika somo la Biblia kwa mtu mmoja au kikundi ni kutambua ni kitu gani mwandishi alichandika. Ni lazima wanafunzi waweka kando mawazo yoyote waliyokuwa nayo kuhusu taarifa hiyo na wawe na akili iliyo tayari kupokea mafunzo.

Mbinu mojawapo ni kwa wanafunzi kuandika habari zilizoko katika Neno la Mungu neno kwa neno na tamko kwa tamko kama lilivyo kwa mnara mmoja. Katika mnara wa pili maini yanaweza kuandikwa. Mnara wa tatu unaweza kutumiwa na wanafunzi kwa kuandika maswali wanayoweza kuwa nayo. Maoni na maswali ndio msingi wa majadiliano ya kikundi. Wanafunzi wanapomaliza kazi hii kabla ya muda wa darasa kuanza msingi mzuri wa majadala unakuwa umeshawekwa.

B. **Tafsiri** – hatua ya pili katika kusimika somo la Biblia ni kutafsiri. Lengo la mbinu hii ni kugundua maana mwandishi aliyotaka iwafikie wanaosoma. Maswali kadhaa yanaweza kusaidia katika hatua hii: Ni nani mwandishi? Aliandika lini? Aliandika taarifa hizi katika mazingira gani? Alimwandikia nani? Ni kwa nini aliandika?

Baada ya maswali haya kujadiliwa maswali mengine yanaweza kuzuka. Wanafunzi na hata mwalimu wanapaswa kuhusika katika zoezi hili. Wakati mwingine ni muhimu kuelezea maana ya maneno muhimu katika taarifa hiyo. Kamusi zinapaswa kuwepo kwa ajili ya wanafunzi kuzitumia kwa kazi hiyo. Kusoma taarifa hiyo katika tafsiri mbalimbali na kufananisha maeneo yanayokubaliana na kuona tofauti zilizopo ni msaada muhimu.

Chuo cha Biblia na Wokovu
UINJILISTI SHULE YA JUMAPILI

Tafsiri nzuri zaidi ya Neno la Mungu ni Biblia yenyewe. Kwa hiyo ni vizuri ziwepo Biblia kwa ajili ya kufanya ufafanuzi au kuweka sawa mafundisho. Maoni yanaweza kutumika lakini ni vizuri zaidi kuyatumia pale tu darasa linapokuwa na uelewa wa kutosha.

Katika sentensi chache maana halisi ya taarifa ya Biblia inaweza kufupishwa na kila mtu peke yake au vikundi vidogo vidogo.

- C. **Matumizi** – Hatua ya tatu katika kusimika somo la Biblia mara nyingi ndio iliyo ngumu kwa sababu huwapambanisha washiriki na ujumbe wa Mungu. Wao hawatafuti uelewa tu. Sasa wanapaswa kuamua kutii au kutotii. Hii huhitaji maombi na imani lakini hubadili maisha ya watu. Unaweza kuwashauri kufanya uamuzi sahihi kwa kuwapa muda wa wanafunzi kushirikiana wenyewe katika darasa.

VII. Ufupisho

Unapaswa kuzifahamu faida za kutumia mbinu zinazomlenga mwanafunzi katika ufundishaji. Majadiliano katika kikundi humfanya kila mwanafunzi katika darasa ashiriki. Jopo linaweza kutumika ili kuingiza taarifa za kitaalamu katika majadiliano, wakati ambapo maigizo huweka uchangamfu katika ukweli wa Biblia na kuwaongioza wanafunzi kutumia nguvu zao katika njia zinazofaa. Safari za masomo zinawafanya wanafunzi wajifunze nje ya darasa na kushiriki moja kwa moja katika zoezi la kujifunza. Mradi huwafanya wanafunzi wajihusishe katika utafiti au washiriki katika kutoa huduma ya Kikristo. Mafunzo kwa kusimika Biblia huwachangamsha wanafunzi na kuwafanya watafute undani wa somo na matumizi ya taarifa za maandiko matakatifu.

KWA MATUMIZI #4:

Tembelea madarasa mawili au matatu yenye wanafunzi wa umri tofauti ili uone ni mbinu gani za kufundisha zinazotumika. (weka akilini mwako wazo kwamba baadhi ya walimu wanaweza kutumia mbinu ambazo hazijajadiliwa katika maandishi haya.) Kisha amua kama unaona mbinu zinazotumiwa ni bora zaidi kwa hali iliyopo. Andika insha kuhusu ulichogundua.

Sura ya 5: Namna ya Kufundisha

I. Sheria za Mwalimu

Mwalimu anapaswa kuwa mtu anayelifahamu somo, ukweli au mbinu itakayofundishwa. Baadhi ya mafunzo ya uongozi huzingatia zaidi mbinu za mwalimu kuliko ujumbe wa Neno la Mungu. Katika elimu ya Kikristo ni muhimu mwalimu ajue Neno la Mungu. Kujua ndio mali ambayo mwalimu hufanya nayo kazi. Elimu isiyokuwa sahihi itaonekana katika ufundishaji usiokuwa sahihi. Kitu ambacho mtu hakijui hawezi kukifundisha. Imeshasemwa: “lijue kwa kina somo unalotaka kufundisha, kisha fundisha ukiwa na akili timamu na uelewa mzuri”. Mwalimu anapaswa kufahamu mengi zaidi ya anayoweza kuwa na muda wa kufundisha; siyo anayefahamu cha kufundisha kwa muda uliopangwa tu. Mwalimu anayelielewa somo lake vizuri anakuwa mtulivu anapotoa maelekezo kwa darasa kwa mawazo na ushiriki kamili.

II. Sheria za Mwanafunzi

Mwanafunzi ni mtu anayehudhuria mafundisho akiwa na shauku. Siku nyingi kabla Spurgeon hajawa mhubiri mashuhuri alikuwa ni mtumishi aliyekuwa anawahudumia watoto kwa mafanikio makubwa. Katika maelekezo yake kwa walimu alisema, “Pata utulivu wa wanafunzi. Iwapo hawasilizi unaweza kuongea lakini utazungumza bila mwelekeo wowote. Kama hawakusikilizi utachoshwa na kazi yako wewe binafsi na wanafunzi wako pia. Huwezi kufanya chochote bila kupata utulivu wao. Upate utulivu wao na uutunze katika kuwafanya walipende somo hilo. Usijaribu kufundisha bila kuwepo utulivu.”

A. **Utulivu** – Wanafunzi wa darasa la awali na shule za watoto wadogo wanatulia mara chache pengine kwa dakika moja kwa mwaka. Kwa kawaida aitegemewi watulie kwa muda mrefu zaidi. Wanafunzi wa shule ya Msingi watakuwa na muda mrefu zaidi wa kuwa watulivu. Wanaanza kuona uwezo wao wenyewe na kufurahia utulivu unaodumu kwa muda mrefu zaidi kwa ajili ya kutafakari na majadiliano. Wanapokuwa katikati ya kidato cha kwanza au cha pili wanafunzi walioandaliwa vyema huanza kufanya mabadiliko kutoka katika michezo ya viungo na kufurahia mazoezi ya akili. Muda wao katika utulivu unaonekana kuongezeka. Katika ngazi yoyote mwalimu mwenye busara hutafuta kwanza utulivu, kisha anautunza na mwishoni huugeuza utulivu huo kuwa shauku.

B. **Shauku** – Utulivu hutegemea shauku. Ni rahisi zaidi kupata na kuushikilia utulivu wa mwanafunzi aliye na shauku. Amri inayotegemewa au mbinu ya kijanja kama kumkazia mtu jicho inaweza kusababisha utulivu kwa muda mfupi; lakini shauku ya kweli ndio itaweza kuufanya utulivu uwe endelevu. Uwezo wa kupata utulivu na kuushikilia hutegemea:

- Kugundua akili ya mwanafunzi ilivyo
- Kutoa somo linalofanana na uwezo wao
- Mambo yasiyohusika yasiingilie somo
- Kupata ushirikiano wao katika somo.

Utulivu na shauku huhusiana moja kwa moja na motisha. Kujifunza kwa motisha ni kujifunza na mwanafunzi. Njia ya haraka yenye motisha katika mafunzo ni kutimiza mahitaji ya wanafunzi katika somo. Iwapo wanafunzi watapewa vitu ambavyo vina thamani kwao na ambavyo vinatosheleza mahitaji yao, utulivu na hamasa itadumishwa.

III. Sheria za Lugha

Lugha inayotumika kati ya mwalimu na mwanafunzi inapaswa kuwa ya kawaida kwa wote.

- Jifunze lugha ya wanafunzi.
- Zungumza mara nyingi iwezekanavyo katika lugha yao.
- Tumia maneno rahisi na machache kuonesha maana yako.
- Tumia sentensi fupi rahisi.
- Eleza maana ya maneno mapya kwa michoro.
- Pima mara kwa mara uelewa wa wanafunzi wa maneno mapya unayotumia.

IV. Sheria ya Mchakato wa Kufundisha

A. **Anza na kinachoeleweka** – Kwa somo kueleweka ni vema likaelezwa katika lugha yenye ukweli unaofahamika na mwanafunzi. Kisichojulikana kinapaswa kielezwe kwa njia inayojulikana.

Anza kwa kutumia kile kinachofahamika kabisa kwa mwanafunzi kuhusu somo hilo na utumie ujuzi wake kisha endelea na mpya moja, kwa urahisi na kwa uasili ukifanya kinachojulikana kitumike kuelezea kisichojulikana.

Bwana wetu alikuwa ni bingwa wa sheria hii. Kila mara alijenga ukweli mpya katika mambo yaliyokuwa yanafahamika vizuri. Wasikilizaji wake walikuwa wanalielewa Agano la Kale. Kusulubiwa kwake kulifanana na kunyanyuliwa kwa nyoka katika nyika. Kuzikwa kwake na kufufuka kunafananishwa na yaliompata Yona. Wakati wa kurudi kwake utafanana na siku za Nuhu na siku za Lutu. Mambo ya siku zijazo yalioneshwa kwa mwelekeo wa mambo yaliyotokea siku ambazo zimeshapita.

B. **Fananisha na masomo yaliyopita** – Mafunzo ambayo yameshafundishwa yanaweza kuchukuliwa katika upeo wa mambo yanayofahamika.

C. **Endelea kwa kiwango cha madarasa** – wachezaji huweka malengo yao katika kiwango ambacho bado hakijafikiwa halafu wakajaribu kukifikia. Mwanafunzi ni lazima aelewe kikamilifu kila ukweli anaopewa ndipo aendelee mbele na kupokea taarifa nyingine zinazofuata na kuzitafakari.

D. **Fafanua kwa michoro** - Wakati mwendo wa somo unapokuwa wa kasi zaidi ya uwezo wa akili ya mwanafunzi tumia mifano inayojulikana ili aelewe na muende pamoja.

E. **Elekeza mbinu za kujifunza** – Sheria ya somo hutumiwa pia katika kuhamisha alichojifunza mwanafunzi kutoka katika hali moja hadi nyingine. Mwanafunzi anapojifunza kumtii mama au baba yake, atamtii pia Bwana?
Iwapo hali inayojulikana na isiyojulikana zinahusiana na zina mambo yanayofanana mwanafunzi anaweza kuhamisha uwezo wake wa kuona kutoka katika hali moja hadi hali nyingine. Mwalimu anao wajibu wa kuwasaidia wanafunzi wake ili waone kanuni za Biblia anazowafundisha kwa upana wake ni mambo ya kawaida na wazitumie.

V. Sheria ya Mchakato wa Kufundishwa

Kufundisha ni kunyanyua na kutumia akili ya mwanafunzi kupokea wazo au kufahamu fani inavyotakiwa.

Ilishasemwa: "Hakuwezi kuwepo na muungano wa kidini wa mtu binafsi mpaka mwanafunzi au mwenye fikra atakapo husika katika wazo lake." Kazi ya mwalimu haitakuwa na maana mpaka atakapoweza kunyanyua shauku na kupata utendaji wa mwanafunzi.

Ilishasemwa tena: "kazi kubwa unayoweza kufanya mwenyewe ya kumbadilisha mwanao ili kutumia uwezo wake wote ni kunyume cha mtiririko wa uzalishaji katika kiwanda."

Mwalimu bora huweka mazingira mazuri ya mwanafunzi kujifunza mwenyewe. Hatoi tu elimu peke yake. Anawahamasisha wanafunzi wake kuipata. Anaongoza lakini hazuii maendeleo ya wanafunzi wake.

- A. **Wafanye watafakari** - Mambo ya kutumia akili hutegemea elimu aliyonayo mtu. Mwanafunzi asiyejua chochote hawezi kufikiri kwa kuwa hana kinachomfanya afikiri. Ili kulinganisha, kukosoa, kuhukumu na kutoa sababu ni lazima akili ifanyie kazi taarifa zilizopo katika miliki yake. Kwa sababu hiyo, mwanafunzi anahitaji taarifa za hakika ambazo zitakuwa kama msingi wa mawazo yake.
- B. **Chokoza Udadisi** – Ni muhimu kuamsha hamu ya kudadisi. Utajiri wa mchakato wa elimu huanza wanafunzi wanapouliza ni nani, ni nini, ni lini, kwa nini, ni wapi na kwa njia gani. Akili inayokomaa hufanyia kazi matatizo ya ulimwengu. Tunda linaloanguka liliifanya akili inayodadisi ya Newton kuuliza swali la mvutano. Birika inayochemsha chai ilileta wazo la Wati tatizo la injini ya mvuke. Mwalimu anapaswa kuchochea kufikiri kwa namna hii.
- C. **Waridhishe** – mwanafunzi anapopata furaha kutokana na kitu anachofanya anao uwezekano mkubwa wa kuendelea kufanya kitu hicho. Hii inajulikana kama tuzo au uimara. Mwelekeo ni kurudia kile kinachoridhisha na kuacha vingine.

Kuridhika kutatokana na kujifunza kunakomsaidia mwanafunzi katika maisha yake ya kawaida na kumfanya apate mahitaji yake. Hii ni nafasi ya mwalimu ya kuifanya kazi kujifunza iwe na maana kwa kila mwanafunzi wake.

VI. Sheria ya Mchakato wa Kujifunza

Kujifunza ni kufikiria jinsi mtu anavyoweza kuelewa wazo jipya la ukweli au kugeuza iwe tabia sanaa mpya au utalaamu.

Mwalimu bora huanzisha na kuongoza mambo ambayo mwanafunzi anayafanya peke yake. Anapima pia uwezo wa mwanafunzi kupokea mafunzo kwa jitihada za mwalimu. Anawasaidia wanafunzi kutafakari ukweli mpya na kuutafsiri kuwa matendo kisanii na kielimu katika msingi wa maisha ya kila siku.

Kujifunza kunahitaji kuwa mchangamfu na kuwa na hamu pamoja na utulivu katika kutambua matendo ya wazi na mchakato unaotakiwa ambao mwanafunzi anapaswa kufanya. Anapaswa kujiweka tayari na kutumia uwezo wake mwenyewe kufanikisha mapokeo atakayopewa vizuri yanayohusu ukweli pamoja na kanuni za somo. Sheria hii ya mchakato wa kujifunza ni ya lazima.

Kujifunza kwa bidii ni zaidi ya kurudia rudia masomo. Kuvumbua kitu kwa mara ya kwanza kunasisimua na ni jambo linalochangamsha. Mvumbuzi hukopa taarifa za kweli kutoka katika mambo *yanayojulikana* kwa wengine na kujumlisha kile ambacho *amejifunza* kwa kutumia ujuzi. Kunazo hatua tatu muhimu za kujifunza na kila moja inamfanya mwanafunzi awe mahiri zaidi.

- A. **Uzalishaji** – mwanafunzi anatakiwa aweze kuzalisha alichojifunza kwa kutumia mawazo yake somo alilojifunza kwa njia mbalimbali na kuitumia hadi aweze kulieleza katika lugha yake mwenyewe. Inawezekana kulizalisha upya somo ambalo mtu amejifunza kwa kuliweka akilini. Hata hivyo mwanafunzi ambaye haelewi alichoweka akilini mwake hatakuwa analijua somo. Ni kama mtu aliyenunua kitabu na kukiweka katika maktaba yake.
- B. **Tafsiri** – kunakuwepo na uamuzi wa awali katika zoezi la kujifunza wakati mwanafunzi anapofundishwa namna ya kutoa taarifa kwa maneno mengine zaidi ya yale aliyofundishwa. Anapotoa mawazo yake mwenyewe kuhusu mambo aliyojifunza anaelewa kile alichofundishwa. Anakuwa amejifunza kufanya kazi kwa mawazo yake mwenyewe na kwa mawazo ya wengine. Kushindwa kisisitiza kuhusu fikra asilia ni kosa la kawaida kwa walimu ambao hawajapata mafunzo. Mwalimu bora ni mara chache sana huuliza, “ni nini?” bali huuliza, “kwa nini?” kwa njia hii mwanafunzi anajifunza kufikiria peke yake.
- C. **Matumizi** – Elimu ni zaidi ya kujipatia au kuelewa mambo fulani. Hakuna somo ambalo linakuwa limekamiliwa kujifunza mpaka litakapo kuwa limetumika katika maisha. Kuelimika ni kuwa na nguvu..... lakini kweli ni nguvu inapokufanya ushinde, unapoitumia katika uzalishaji na inapokurahisishia kazi zako. Kutoa wazo kunaweza kuipa akili mazoezi. Kutumia elimu katika maisha hubadilisha tabia na maisha ya mwanafunzi. Kama inawezekana matumizi ya mtu binafsi yakawekwa kando wanafunzi, “watakuwa wanajifunza na hawatakuwa na uwezo wa kufahamu ukweli” (II Tim. 4:7) Hii ni “elimu ya kichwani” tu ambayo haibadilishi maisha ya mtu au haibadilishi neema za Mungu kwa matendo.

VII. Sheria ya Uhakiki na Matumizi

Ili kupima na kudhibitisha ufundishaji uliofanyika ni lazima kuhakiki, kufikiria tena, kujifahamisha, kuzalisha na kutumia taarifa ambazo zimefundishwa.

Vipindi vya kibiashara huwa vinafunguliwa kwa kusoma muhutasari wa kikao cha mwisho na kuufunga kwa muhutasari wa siku hiyo. Kunakuwa na upimaji wa kilichofanyika mwanzoni na mwishoni mwa kikao. Uhakiki wa kilichofanyika huweka uwiano kwa vikao vilivyopita. Kipindi cha pili hubeba kilichojadiliwa hadi kwenye kikao kinachofuata. Ni muhimu kuangalia masomo yaliyotangulia mwanzoni mwa somo. Ni muhimu pia mafundisho ya kila siku yakaendelezwa mpaka katika somo linalofuata na kwamba mafunzo yote yaonekane kuchangamsha maisha ya wanafunzi. Gregori anasema: "Hakiki, hakiki, hakiki zalisha iliyokuwa imezeeka ng'arisha muonekano wake kwa mawazo mapya, unganisha na ujumbe wenye maana zaidi, tafuta matumizi mapya, sahihisha mawazo yoyote ya yongo kisha ukamilishe ukweli." Sheria hii inahitaji elimu na utendaji katika maeneo matatu kwa msisitizo.

- A. **Imarisha na Kamilisha Elimu** – Uhakiki ni zaidi ya kurudia rudia mambo. Ni jaribio la kuweka mpangilio mzuri wa ukweli na kanuni ambazo umejifunza mwanzoni. Inatoa nafasi ya kuelewa zaidi na kufunganisha ulichofahamu mwanzoni na hali mpya. Unapoona picha kwa mara ya kwanza ni vigumu kuona kila kitu chake. Kusoma kitabu kwa mara ya pili hutuletea ukweli zaidi ambao hatukuuona tulipokipitia mara ya kwanza. Ndivyo ilivyo katika mafunzo ya Biblia. Hakuna kitabu kingine kinachohitaji kusomwa kwa uangalifu na kukielewa kuliko hicho. Hakuna kitanu kingine kilichojaa hazina na baraka kukizidi. Kuhakiki kurasa tulizozoea na kujifunza maeneo yanayotupendeza kunatufunulia mwanga na taarifa mpya za kielimu.

- B. **Kumbuka na thibitisha ulichojifunza** – Kuhakiki huzoeza na kuimarisha kwa kuonisha mawazo. Mtu anayetambulishwa kwa kikundi cha watu anaweza asiwe na uhakika na majina ya wengi wao. Baadaye, anapotambulishwa mgeni mwingine anaweza kukumbuka majina yanayorudiwa na kumbukumbu yake ikaimarishwa. Ukijifunza somo mara moja utalisahau mapema. Kitu kinachorudiwa mara nyingi hugeuka sehemu ya kifaa cha elimu na hukumbukwa daima na kutumiwa. Hiki ni kipimo halisi cha mafanikio.
- C. **Kutumia Elimu katika kazi** – Mazoezi ya mara kwa mara na uhakiki makini hufanya elimu ulionayo itumike kwa urahisi zaidi. Taarifa za maandiko zinazotusaidia zaidi ni zile ambazo zinatumiwa mara nyingi katika maisha ya kila siku. Aya hizi hukumbukwa mara moja wakati zinapohitajika. Ukweli ambao tumeshauzoa kwa kurudia rudia, hurekebisha tabia na kubadili mwenendo. Iwapo tunapenda ukweli mnyoofu uongoze maisha yetu na ututhibiti, ni lazima tujizoeze mpaka tushikamane nao kama tabia yetu maishani. Kufanya uhakiki ni muhimu na ni kazi ya lazima; ni sharti muhimu kwa ufundishaji wa kweli. Bila kufanya uhakiki ufundishaji unakuwa haujawa kamili.

D.

D. **Ufupisho**

Sheria za ufundishaji na kujifunza zinadhibiti ufundishaji bora. Mambo haya yameoneshwa waziwazi katika mbinu za kufundisha za Bwana Yesu.

Mwalimu anapaswa kufahamu taarifa zake ili aweze kufundisha. Kufikisha ujumbe huu lugha inayotumiwa na mwalimu ni ile ambayo mwanafunzi anaweza kuielewa.

Hata hivyo, kujifunza, ni zoezi linalofanywa na mwanafunzi. Hakuna namna ya kujifunza kwa mafanikio mpaka atakapokuwa na shauku na utulivu ukazingatiwa. Mwanafunzi anapaswa kuelekezwa kupokea ukweli unaotolewa. Anavyotafakari mawazo katika uelewa wake binafsi na kujenga tabia mpya, kujifunza kwa hakika kunakuwepo. Kiwango cha kujifunza kinaweza kuamuliwa na kuimarishwa kwa kufanya uhakiki wa maana.

Mafanikio ya ufundishaji yatapatikana kwa matumizi mazuri ya sheria hizi.

KWA MATUMIZI #5:

Katika wiki ijayo weka kumbukumbu ya kuonesha sheria za kujifunza ambazo unatumia kila siku katika mawasiliano. Weka alama anapotambua kwamba umetumia sheria.

Sura ya 6: Kukusanya Taarifa za Somo

Kanisa linahitaji walimu walioandaliwa vizuri ambao wameweka mioyo yao, akili na hata maisha yao katika maandalizi na ufundishaji wa somo. Iwapo wewe siyo bingwa wa somo lako itakuwa ni vigumu kupata utulivu na kuushika kwa heshima.

I. Vianzio vya Taarifa

Mahitaji ya walimu wa Kikristo yameongezeka lakini kwa wakati huo huo vifaa vya kufundishia vinavyopatikana kwa ajili yao ni vingi.

- A. **Biblia** – Biblia ni chanzo kikuu cha taarifa na msingi wa mamlaka ya elimu ya Kikristo. Unapaswa kuwa mwanafunzi makini wa Biblia – kujifunza, kutafsiri, kuchambua na kutumia mafundisho yake. Biblia hutoa tafsiri iliyo bora zaidi ya maandiko matakatifu. Kwa kulinganisha andiko na andiko tunapata mwanga kuhusu taarifa ambazo ni vigumu kuzielewa. Kwa kuwa walimu wazuri huwasaidia wanafunzi kuwa wachunguzi wanaojitegemea unapaswa kuendeleza uwezo wako na mbinu zako za kufanya uchunguzi. Biblia ya marejeo itakusaidia wewe pamoja na wanafunzi wako kupata taarifa zenye maelezo na habari nyingine kuhusu ukweli ambao unajifunza.
- B. **Itifaki ya Biblia** – Itifaki ya Biblia ni orodha ya marejeo ya maneno yaliyotumika katika Biblia ambayo yanaweza kukupa maana na taarifa nyingine. Walimu wengi wanaiona *Itifaki ya Cruden* kama inayoatosheleza katika matumizi ya ufundishaji na walimu wengine wanaopenda taarifa ndefu zaidi au msaada wa kifundi wanaweza kutumia *Itifaki Kamilifu ya Strong* au *Itifaki ya Uchanganuzi ya Biblia ya Young*.
- C. **Kamusi ya Biblia** – Kamusi ya Biblia hutoa habari kuhusu matukio watu mahali mbalimbali na maneno yaliyotumiwa katika Biblia. Chagua mojawapo ambao inaonesha nafasi isiyobadilika kiinjili au kiteolojia.
- D. **Maoni ya Biblia** – Ukishafanya uchunguzi wa Neno la mungu unaweza kuangalia maoni juu ya Biblia. Kwa sababu maoni huandikwa na watu wanaoweza kufanya makosa na mawa nyingi huwa ni watu wanaoegemea upande mwingine maoni hayo hayapaswi kukubaliwa kama ni jibu la mwisho kwa tafsiri ya Biblia. Unapaswa kuangalia maoni ya watu mbalimbali.
- E. **Muongozo wa Mwalimu na vifaa** – Katika kujufunza somo, Isome Biblia mara nyingi: anza kwa kupata hadithi; kisha kwa matukio; halafu kwa kuwafahamu watu waliotajwa; kisha kwa kutaka kujua kanuni na mwenendo wa mafundisho yake; na mwisho kwa roho ya ujumbe wake. Ni kwa kupata taarifa zisizoegemea upande wowote ndio unaweza kuangalia mongozo na msaada kwa masomo mengine. Muongozo wa Mwalimu unapaswa uwe nyongeza ya elimu yako. Unapaswa kutumiwa pamoja na Biblia, siyo badala yake na haupaswi kuonekana bora zaidi wakati wa kufundisha. Kufundisha moja kwa moja kutoka katika Biblia huwakumbusha wanafuzi kuhusu kianzio kizuri cha maelekezo ya Kikristo.
- F. **Vianzio vya Kisasa** – Kuna vianzio visivyohesabika vya kutajirisha masomo. Vingi kati ya hivi vinajumlisha matukio katika maisha, maktaba na matukio ya hivi karibuni katika magazeti, majarida, na kadhalika. Unapokuwa ni mtoa mada mzuri wanafunzi wako wanatiwa moyo wa kukua na kutegemewa kuwa watoa mada wazuri.

II. Kuchagua Vitendea Kazi

Walimu kama waandishi wa magazeti wanapaswa kuwa wachangamfu katika kupata vitendea kazi vya kisasa. Katika masomo ya kujitoa; usomaji wa vitabu, majarida, magazeti na mawasiliano na watu binafsi unapaswa kukusanya taarifa za kufundishia kwa ajili ya kipindi kirefu.

- A. **Mipango ya masomo ya siku zijazo** — Katika mtaala uliopangwa kwa uangalifu, kila somo linahusiana na masomo yaliyotangulia na yanayofuata. Yakichukuliwa pamoja hukamilisha ratiba ya mafunzo. Kila somo linapaswa kuhusiana na ratiba nzima ya mafunzo.

Kuhakikisha ukamilifu na ushiriki mzuri wa darasa unapaswa kuandaa kazi mapema kabla ya somo. Jambo hili haliwezekani kama utakuwa hujapanga muda wa kutosha wa kufanya mawasiliano mbalimbali na kusoma. Kuyafikiria masomo ya siku zijazo ni jambo linalowezekana na la lazima katika kuhakikisha mafanikio ya mwalimu.

- B. **Wapatie Wanafunzi Mahitaji binafsi** – Jinsi vifaa vya ufundishaji vinavyopaswa kuchaguliwa ni vizuri kutambua mahitaji ya darasa lote zima na kuzingatia mahitaji binafsi.

- C. **Jipatie mahitaji yako** – Ukitaka kufanya utendaji wako uwe bora ni lazima uendelee kukua kiroho na kielimu. Ili kufanya hayo unajifunza kusoma kwa kuchagua, kwa mfumo na kwa busara. Unavyozidi kupanua upeo wako, ongeza uelewa wako kiakili na kiroho kuichangamsha imani yako, wanafunzi wako watakunywa kutoka katika mito yako inayoishi kuliko katika madimbwi ya maji yasiyokuwa hai.

- D. **Ukusanyaji wa Vitendea Kazi** – Baadhi ya watu hudai kwamba asilimia 90% ya mawazo yanayoingia akilini hupotea baada ya muda mfupi. Msomi mmoj mashuhuri anaamini kwamba mawazo mengi hupotea katika saa 24 za kwanza. Kutokana na hali hiyo ni vizuri kuandaa utaratibu wa kukusanya na kuhifadhi taarifa zenye thamani kubwa.

- E. **Weka Rangi Michoro ya Akilini** – iwapo unaweza kuonesha kwa uhakika tukio lililofanyika, utaweza kuvuta mawazo ya wanafunzi wako. Lakini huwezi kuwaonesha wanafunzi kitu ambacho wewe mwenyewe unashindwa kukiona. Kwa sababu hiyo vifaa vya somo vinapaswa kuzalishwa katika michoro ya akilini. Wakati wa maandalizi yako wakati mwingine funga macho yako kisha tengeneza picha zinazoonekana za maeneo na watu ambao umekuwa ukisoma taarifa zao. Hii itakuza uwezo wako wa kuona na utafanya ufundishaji wako kuwa wa asilia zaidi.

- F. **Tengeneza Muongozo** – Kuandika huisaidia akili kuweka kumbukumbu za taarifa na kuzihifadhi kwa ajili ya matumizi ya siku zijazo. Kuandika na kuweka katika majarida taarifa za ufundishaji huzifanya ziwe tayari kwa ajili ya matumizi ya siku za baadaye. Kama utafanya mambo haya kwa mfumo mzuri wa kuhifadhi habari, baada ya miaka michache utakuwa na utajiri mkubwa wa akiba ya vifaa vya kufundishia.

a. Kwa taarifa yako – Usikae usome bila kufikiri; na, usifikiri bila kuandika. Unapogundua kitu cha maana, kinakili katika kijitabu au katika daftari ndogo pamoja na habari zinazohusu kinakotoka ili kiweze kupatikana kwa urahisi kinapohitajika wakati mwingine. Walimu wengi huchora misitari au hung’arisha maneno kwa kalamu maalumu kuonesha umuhimu wa eneo la taarifa.

Takwimu na ukweli wa jambo ni muhimu katika kuweka msingi na historia ya kutegemewa na darasa kwa ajili ya mijadala. Nukuu kutokana na viongozi wa wawakilishi wa watu na wanataaluma hubeba mamlaka ya kutegemewa. Taarifa kuhusu ugunduzi wa hivi karibuni huwafaya wanafunzi wasichoke na kuwa macho.

Ujuzi wa mtu binafsi na hamu ya kufahamu hadithi zinazowahusu wanadamu huyafanya masomo yawe hai na kuwavutia wanafunzi. Hadithi nyingi zina uhusiano na upeo wa kiroho: majibu kwa maombi; taarifa kuhusu majaliwa ya Mungu; kukiri uwepo wa nguvu za Mungu; Safari za kimisioni na kadhalika. Hizi zinawachangamsha sana wanafunzi hasa ikiwa zinamgusa mmoja wao au zinajulikana kama habari mpya. Taarifa zote nzito zinapaswa kunakiliwa vicuri katika daftari ikiwa ni pamoja na majina, tarehe, mahali na chimbuko la habari.

- b. Kwa masomo maalumu – Kidaftari chako au jarada la kadi ni muhimu katika kupanga masomo yajayo. Kabla ya kuanza kipindi cha mwaka kagua mtiririko wote wa masomo ili uweze kuimarisha kila moja. Ukijifunza kutumia faili lako la taarifa za masomo utakuja kugundua kwamba umelifanya kuwa moja ya vifaa muhimu vya kukusaidia katika ufundishaji.

Inafaa kuwa na kidaftari chenye angalao ukarasa mmoja kwa kila somo kwa kipindi kijacho cha mwaka. Wengine hupendekeza kuwa na daftari yenye kutosheleza kipindi chote cha mwaka. Kila ukurasa unaweza kuonesha kichwa cha somo na Andiko linalohusika. Jinsi unavyoona au kugundua michoro inayofaa kufundishia inakili katika ukurasa unaohusika halafu uhifadhi taarifa hizo nzuri kwa ajili ya kufundishia siku zijazo.

- G. **Tengeneza Jalada** – kwa nyongeza ya kidaftari chenye mawazo na michoro, jalada la picha vifaa vya masomo, majaribio, matendo ya wanafunzi na maandalio mengine ya maonesho ni muhimu. Vifaa hivi vinaweza kutumiwa na kurudiwa kutumiwa katika madarasa mbalimbali. Taarifa hizo zinaweza kuhifadhiwa kwa kuzingatia Andiko linalohusika au vipindi vya kanisa kama Krismasi, Shukrani, au Jumapili ya Pasaka. Wanafunzi wanaweza kushawishiwa kukusanya taarifa kwa ajili ya jalada hilo pia.

- H. **Ufupisho** – Ukusanyaji wa taarifa kwa ajili ya masomo ni changamoto yenye tuzo la maana. Unapaswa kuwa macho ili taarifa zinazoweza kusaidia ufundishaji wako zisikupite. Biblia na taarifa zinazoihusu zinapaswa kuwa karibu na wewe kwa sababu ni vitu vya msingi katika mafundisho.

Uchaguzi wa vitu vya kufundishia huwa na nguvu kama ukifanyika kwa mfumo mzuri uliopangwa, unaolenga masomo yajayo na unaozingatia mahitaji ya mwalimu na mwanafunzi. Ukusanyaji wa taarifa ukishafanyika kwa busara na matumizi yake katika kazi ya mwalimu ikawa endelevu mafanikio makubwa hupatikana.

KWA MATUMIZI #6:

Kusanya taarifa na vifaa vya kufundishia vya kisisimua na uvipange kufuatana na mahitaji ya somo na umri wa wanafunzi. Weka ndani yake picha, mashairi, vipengele na takwimu kwa kuangalia umri wa wanavikundi.

Sura ya 7: Vifaa vya Kufundishia

Kifaa cha kufundishia ni kitu chochote kinachomsaidia mwalimu kuwasiliana vizuri zaidi na wanafunzi wake. Vifaa vya kufundishia ni muhimu kwa sababu nyingi. Kwanza, husaidia kuondoa kikwazo cha lugha katika ufundishaji. Kazi ya kufundisha hufanyika zaidi kwa kuongea; iwe ni kwa kuandika au kwa mdomo, bado utamaduni wetu unasisitiza kujifunza kwa kuona. Vifaa vya kufundishia husaidia kuwavuta wanafunzi na kushikilia utulivu wao na kufanya kazi ya kujifunza kuwa ya haraka zaidi. Hali hii hufanya muda wa darasa kutumika vizuri. Kwa desturi vifaa vya kufundishia ni vya aina mbili vya **kuonekana** au vya **kuelezeka**.

I. Vifaa vya Kuonekana

Vielelezo vinavyoonekana huwa na picha fulani katika akili za wanafunzi. Kati ya vifaa vinavyoonekana ambavyo vinanguvu ni kama vyenye uwezo wa kuonekana na kutoa sauti zinazosikika, picha au picha za sinema.

A. **Vielelezo vinavyoonekana na kutoa sauti** – Sauti ni muhimu katika mawasiliano na vifaa kama mkanda, diski, vinasa sauti / tarakimu na santuri vinaweza kutumiwa kwa faida katika elimu ya kanisa. Kumbukumbu zipo kuhusu masomo mbalimbali kama Biblia na hadithi za mbinu za maisha. Muziki uliohifadhiwa katika njia mbalimbali unaweza kutumika kubadilisha hali ya moyo wa mtu katika somo, kufundisha wimbo mpya au kusindikiza wimbo wakati ala zinapokuwa hazipo.

B. **Vielelezo Vinavyoonekana** – Vielelezo vinavyoonekana humfikishia ujumbe mwanafunzi kwa kuona kwa macho na kwa kusikia kwa masikio. Faida moja ya vielelezo vinavyoonekana ni kwamba wanafunzi wanaoshindwa kupokea ukweli kwa mdomo wanaweza kuelewa kwa kuona kwa macho. Kinachojumlishwa pia katika fungu hili madoli na vitu vinavyofafana nayo, ramani na matufe, picha, mbao za matangazo, mbao za chaki na filipi chati, grafu la fulana, vikaragosi na projekta zinazotumia mfumo wa kompyuta.

1. **Vifaa na Madoli** – Vifaa na madoli ni vitu vinavyoshikika ambavyo hutumika huonesha ukweli wa kiroho. Kitu kidogo kama sarafu, au karatasi hutumika kwa urahisi. Yesu alitumia vitu mara nyingi katika ufundishaji wake. Alivyowafundisha wafuasi wake kuhusu tabia nzuri wanazopaswa kuwa nazo, alimuweka mtoto mdogo kati yao kama mfano katika somo. Wakati mwingine maadui zake walipomwekea mtego kuhusu suala la kulipa kodi kwa Kaisari, aliitisha sarafu halafu akaitumia kama mfano wa kuthibitisha wazo lake. Kanisa lililo jiweka vizuri linapaswa kuwa na akiba nzuri ya madoli kama vile tuberinakulo, hekalu na medali za kimisionari. Mfano wa Biblia uwekewe uwanja nyuma yake na mfano wa taarifa za Biblia na maelezo ya maisha ya kale na midawi ya kimisioni kuonesha hali halisi.

2. **Ramani na Matufe** – ramani na matufe huwasaidia wanafunzi kujuzoea kazi za Misioni na jiografia ya Biblia. Safari za makuhani, kutangatanga kwa Waisraeli au kampeni za Yoshua na Daudi haziwezi kufuatiwa bila matumizi ya ramani. Kwa hiyo kila darasa linapaswa kuwa na seti ya ramani za Biblia tayari. Ramani ndogo katika Biblia, ramani katika ubao wa darasa na ramani kupitia katika projekta na kuwekwa katika makaratasi ni njia zinazofaa katika ufundishaji.

3. **Picha** – Matumizi ya kitaalamu ya picha huleta matokeo mazuri katika mafunzo. Baadhi ya kazi zinazositajabisha za sanaa hutumia picha za Biblia. Wanafunzi wanaweza wakahitaji msaada ili kuweza kuupata ujumbe ulioko katika picha na kuuhusianisha na msisitizo wa somo. Huangalia sana undani wa picha kutawafanya wanafunzi waikumbuke picha hiyo kuliko somo lenyewe. Mara nyingi picha zinaachwa mahali kwa wiki kadhaa baada ya somo kufundishwa ili kusaidia wanafunzi kufanya marejeo kwa masomo yaliyotangulia.
4. **Mbao za Taarifa** – Mbao hizi ambazo hujulikana zaidi kama “mwalimu mkimya” zinazotumika vizuri kama vielelezo vinavyoonekana, rangi za kuvutia na picha inayovutia ili kuwasilisha ujumbe sawasawa. Ubao wa taarifa unaweza kusisitiza, kukumbusha, kurejea kutambulisha au kutangaza masomo mbalimbali. Mbao za taarifa zinapaswa kuwa na taarifa za wakati huu ambazo hazijapitwa na wakati ili kuwa na uzito kwa watazamaji.
5. **Ubao wa chaki na Mbao za Matangazo** – Kila darasa linapaswa kuwa na ubao wa chaki. Iwapo mbao zinazouzwa madukani ni ghali mno mbao za bei rahisi zinaweza kutengenezwa kwa kutumia rangi maalumu ya ubao na kipande cha mbao ngumu. Vifaa vingine kama fillip chati ubao wa chaki na nyinginezo unaweza kutumiwa na mwalimu kwa mchoro wa haraka au ramani ya msitari hatua kwa hatua. Hata matendo ya mwalimu wakati akitumia vitendea kazi hivi husaidia kuwafanya wanafunzi watulie. Siyo lazima kuwa mchoraji aliyehitimu kuweza kutumia vifaa hivi. Msitari mfupi, maumbo ya njiti machache, duara, au kisanduku kinaweza kuwakilisha watu, miji au matukio. Vitu vitano vya kukumbuka wakati wa kutumia vielelezo hivi ni:
 - Usitumie maelezo mengi.
 - Andika kisomeke lakini kwa haraka.
 - Usizibe unachofanya.
 - Simama pembeni mwa kazi yako.Ongea ukiwa unaandika, lakini usiongee na ubao. Walimu wanaweza wakati mwingine wakawaelekeza wanafunzi kutumia ubao mmojawapo. Ushirikishaji wa wanafunzi utawafanya walikumbuke somo hilo kwa muda mrefu zaidi.
6. **Grafu za Fulana**—Grafu za fulana ni hodari sana kama kielelezo cha kufundishia. Ingawa zinatumiwa sana katika madarasa ya watoto wadogo inaweza kutumiwa pia na kuleta maendeleo katika madarasa ya vijana na watu wazima.

Mfumo huu wa ufundishaji huwa na utulivu wa wanafunzi kutoka mwanzo na, mambo mapya yanapojitokeza shauku huendelezwa. Mwishoni mwa somo, darasa linaweza kuirudia ile hadithi kwa kuweka vile vitu juu ya ubao. Zoezi hili huhusisha vipaji vya kusikia, kuona na kutenda.

Frank G. Coleman, katika kitabu chake *Mahaba ya Kujiipatia Upendo wa Watoto*, anaonesha mbinu tatu za msingi ambazo inabidi kuzijua kama unataka kutumia grafu ya fulana kwa mafanikio – umakini, kuelea na mwendo. Kwanza ili kuwa *makini* unatakiwa ufanyie hadithi hiyo mazoezi mapema ili iweze kutiririka bila matatizo. Wahusika wanapaswa kuwa katika mpango ulioandaliwa kama watakatavyotumika. Iwapo uwaja wa Nyuma utahitaji kubadilishwa wakati wa kuhadithia, jambo hili linapaswa kuwa tayari vinginevyo mpango mzuri uwepo wa kuubadilisha bila kuvuruga hadithi. Ongea huku ukifanya kazi lakini uwe na uhakika wa kuwa na mawasiliano ya macho na wanafunzi wako.
6. **Matumizi ya Kompyuta** - Baadhi ya walimu hutumia makaratasi yasiyokuwa ambayo mtu anaweza kuona kitu kilicho nyuma yake kuchora picha za mistari au kuandika maoni wakati wanapofundisha. Walimu wengi wanapendelea zaidi kutumia Projector na Programu ya kompyuta katika kuwaonyesha wanafunzi mafundisho kwa mafanikio makubwa.

II. **Vielelezo vya Maelezo**

Ni vyema kutofautisha vielelezo ambavyo ni vya picha na vile ambavyo ni vya maelezo. Vielelezo vya picha ni pamoja na vitu ambavyo walimu hufanya ili kuwafanya wanafunzi wachangamke kiakili. Maelezo hata hivyo huwahusisha wanafunzi katika matendo mbalimbali ambayo huwafanya wanafunzi waeleze mwelekeo fulani wa somo wanalofundishwa. Matendo ya maelezo humruhusu mwalimu apime kitu wanafunzi walichokwisha jifunza.

Ili kupata mafanikio unapaswa kutoa mazoezi ya kuwafanya wanafunzi watoe maelezo yenye tafakari makini, sababu, ufafanuzi, kipimo na muhtasari. Hii mbinu ya kuwafanya wanafunzi watumie akili kwa hiari huwashawishi wawe "watendaji katika Neno". (Yak.1:22).

Maelezo katika kazi ni sehemu ya ufundishaji bora. Maelezo yanafaa sana kwa sababu hukamilisha muonekano na uwezo wa mwelekezaji na husaidia wanafunzi katika kujifunza.

Vielelezo vya picha husaidia kufikia na kuchangamsha akili ya wanafunzi lakini siyo lazima vipate majibu. Maelezo katika kazi ni mazuri kwa sababu huongeza kina cha picha, hutumia nguvu na humfikia mwanafunzi kwa njia mbayo humletea mabadiliko ya kudumu.

Watoto watasahau mapema kile walichosikia na wanaweza pia kusahau kile walichoona, lakini hawatasahau mapema kitu walichofanya. Kujifunza ni zoezi la kusikiliza, kuangalia na kutenda. Kama wanafunzi wanavyojieleza wenyewe huweka tena picha katika akili zao na kujifunza ukweli kwa njia nyingine ambayo ziyo ya kuona wala ya kuzikia bali pia kwa utendaji. Kujifunza huanza na kuendelea kutokana na alichofanya anayejifunza. Wanafunzi wanaojifunza kucheza kinanda huwa na picha fulani mwalimu anapofanya kwa matendo sauti za wimbo fulani, lakini hawaanzi kujifunza mpaka watakapo fanya kwa matendo wao wenyewe.

Vitendo vya maelezo vyenye nguvu vitakuwa na faida katika kuelekeza vizuri somo na maisha ya wanafunzi. Madhimuni ya mafundisho haya ya Kikristo ni kuleta maendeleo katika maisha na tabia ya Kikristo. Hii huhitaji kugawa na kutumia elimu jambo ambalo huhimizwa kwa matumizi ya utendaji wenye maelezo. Vitu viwili ambavyo ni muhimu sana katika vielelezo vya maelezo ni vitabu vya kazi za wanafunzi na miradi ya kazi za mikono.

III. **Vitabu vya kazi za wanafunzi**

Vitabu vya kazi za wanafunzi ni vielelezo muhimu vya maelezo ambavyo humsaidia na vimejumlishwa katika mtaala ulioandaliwa kibiashara. Vinawakilisha na kupanga kazi ya wanafunzi kujibu mafundisho. Vifaa hivi ni mbinu ya kuelekea mwisho lakini vyenye siyo mwisho. Kazi zilizoko katika vitabu hivi siyo za waongezea kazi ili kuwaweka katika hali ya kuwa na cha kufanya bali vimeandaliwa kuwasaidia wanafunzi wajifunze kwa kushiriki na kujibu.

iv. **Kazi za Mikono**

Inakadiriwa kwamba wanafunzi hukumbuka asilimia 10 ya wanachosikia, asilimia 50 ya wanachooona, asilimia 70 ya wanachosema na asilimia 90 ya wanachofanya. Kwa sababu hii, unapaswa kuona kazi za mikono kama sehemu muhimu ya ufundishaji wako, siyo kitu cha kushika shauku ya wanafunzi wako au kuwafanya wanyamaze. Chagua kazi za mikono kwa uangalifu ili ziimarisha malengo ya somo.

Kazi za mikono zinaweza kutumika kabla ya kipindi kuanza ili kusaidia wanafunzi kujiandaa kwa somo. Kwa kuwa watoto wadogo wanaweza kuhiataji uangalizi maalumu ni busara kuwa na wasaidizi wa ziada wakati wa kupindi cha kazi za mikono.

Aina nyingi za vifaa vya kazi za mikono na miradi huzalishwa na kampuni zinazofanya biashara. Hata hivyo, unaweza kuandaa vifaa vya kazi za mikono vizuri kabisa kutokana na mali ghafi zisizokuwa na thamani kubwa au unaweza kutumia makaratasi yasiyokuwa na kazi, plastiki, glasi, nguo au vyuma. Makitaba ya kanisa au makitaba yako Binafsi inapaswa kuwa na vitabu vya kazi za mikono kwa wingi ambavyo vinayo mifano mingi kabisa ya kazi za mikono.

Tumia miradi yenye uhusiano na somo moja, au na mtiririko wa masomo. Darasa lako litajifunza zaidi kwa kujenga mfumo wa tuberinakulo kuliko kuangalia tu au kusoma maelezo yake katika kitabu cha Kutoka. Kuchora ramani ya nchi ya Palestina kutawafundisha zaidi maeneo ya miji, milima na mabonde kuliko kuwanyooshea fimbo na kuwaonyesha katika ramani au kuwasomea kuhusu vitu hivyo au hata kwa maangizo maalumu katika jiografia ya Biblia.

Wanafunzi wanaweza pia kuhusishwa katika uandaaji wa vifaa vya kazi za mikono ambavyo watapelewa wengine au vitatumiwa na wengine. Miradi kama hiyo inayo faida ya kunyanyua tabia ya kuwajali wengine ndani ya wanafunzi.

V. **Ufupisho**

Kazi ya kila mwalimu inaweza kuimarishwa kwa kutumia vifaa vya kufundishia. Vifaa hivyo vitasaidia kuondoa vizuizi vya mawasiliano na kuongeza kasi ya ufundishaji na kuifanya idumu. Vielelezo vya picha hutumiwa zaidi na mwalimu kwa ajili ya kuhamasisha majibu ya wanafunzi. Kati ya vielelezo vya picha ni: mikanda iliyorekodiwa, vifaa na madoli, ramani na matufe, picha, mbao za matangazo, mbao za chaki na filipi chati, filamu, mteleo, mikanda ya video au DVD.

Vipo pia vielelezo vya maelezo. Kazi ya vielelezo hivyo ni kuwafanya wanafunzi watengeneze au wafanye vitu ambavyo kitafanya kujifunza kwao kuwa bora. Vielelezo ambavyo hutumiwa sana katika hivi ni vitabu vya kazi za wanafunzi na miradi ya kazi za mikono.

KWA MATUMIZI #7:

1. Tembelea darasa moja na uamue muda ambao utatumika katika vielelezo vya kufundishia vinavyoonekana kwa macho na vielelezo vya maelezo. Pima ubora matokeo ya ugawaji wa muda huu.
2. Kata mawazo ya kazi za mikono katika majarida, magazeti na machapisho mengine. Weka katika jalada vipande hivyo kwa kuzingatia umri wa vikundi vya wanafunzi na pendekeza njia ambayo kila kimoja kinaweza kufumiwa kusaidia katika kazi ya ufundishaji.

Sura ya 8: Maandalizi ya Somo

Watu wengi walishawahi kuketi katika darasa wakati wa kipindi cha somo la kuvutia lakini hawakulifurahia kama ilivyotegemewa kwa sababu mwalimu hakulionesha somo kwa mpangilio mzuri. Baadhi ya walimu wanaweza kusema kwamba wao wenyewe siyo watu wataratibu kwa hiyo hawawezi kuonesha somo kwa utaratibu. Lakini kwa kufuata miongozo rahisi ifuatayo ya kuandaa somo mwalimu yeyote anaweza kuongoza somo likaeleweka vizuri kabisa. Njia hii itachukua muda na inahitaji mazoezi, lakini ni njia inayostahili kuwekewa mkazo na ni matumizi mazuri ya muda.

Kupanga vizuri kutamfanya mwalimu atumie vyema mafunzo yake na kipaji chake cha asili. Utatumia vizuri pia muda mchache wa darasa. Vifaa vya somo vinahitaji kupangwa.

Kwa kawaida ni busara kuzingatia mpango wa somo ambao umekwisha uandaa mapema. Mara chache hali iliyoko darasani inaweza kukufanya ukaubadilisha mpango wako. Inapoonekana wazi kwamba ni lazima ubadilishe mpango wako ili uweze kuwasaidia wanafunzi usisite kufanya mabadiliko ili msaada huo uwe na maana.

I. Njia za kuandaa somo

Zipa mbinu nyingi za kuandaa vifaa ili kuendesha somo kwa njia nzuri. Vinaweza kuvikusanywa kwa mtiririko, kwa kuhesabu, au kwa njia za kisaikolojia.

A. Kwa mtiririko – Hii inahusu kuchambua na kuchagua vifaa vinavyofaa. Sehemu tofauti zinapangwa kwa mtiririko kwa kuanzia kunakojulikana mpaka kusikojulikana. Hii huleta fikra zenye mtiririko na husaidia kuweka wazi mambo yanayofundishwa.

B. Kwa kuhesabu – Sehemu kubwa za Biblia zinaweza kueleweka na kuhifadhiwa akilini kama zitafundishwa kwa kuzingatia historia yake. Ufunuo wa Mungu kwa mwanadamu ulikuwa ni kwa nyakati. Kwa kila wakati mmoja aliwafunulia wanadamu utukufu wake kwa sababu maalumu kwa kuwatumia waandishi wake wateule ambao waliongea kwa kuongozwa na Roho Mtakatifu. (I Petro 1:21). Mtiririko wa nakati unaonekana zaidi katika maelezo. Mpango unaozingatia nyakati unahusika katika maandalizi ya kila somo na katika mtaala mzima wa mafunzo ya Biblia.

C. Kwa saikolojia – Mbinu hii inahusisha upangaji wa mambo muhimu ya somo kwa njia ambayo itaeleweka kwa wanafunzi na inatilia maanani ujuzi walionao. Hakuna sababu yoyote ya kufundisha ukweli hata kama ni muhimu namna gani kama utakuwa ni juu ya uwezo wa wanafunzi wa kuelewa. Mambo yaliyoandaliwa yanapaswa kutilia maanani uelewa walionao wanafunzi lasivyo hawataweza kuyaekewa na watasahau mapema.

Wakufunzi wa kawaida na wa Kikristo husisitiza maandalizi ya kisaikolojia ya vitu vinavyotumika kufundishia. Hata hivyo utaratibu huu hautakiwi kupewa umuhimu kuliko kilichoandikwa katika Biblia. Ni lazima kuwepo na msisitizo unaojali matumizi na upatikanaji wa Neno la Mungu. Jinsi unavyofundisha ukweli wa Biblia unapaswa kutambua kila wakati kwamba mahitaji ya wanafunzi na uwezo wao wa kuelewa unautilia maanani. Ufahamu pia kwamba wakati fulani mwanafunzi anaweza kuwa tayari kupokea somo kuliko wakati mwingine. Mtoto mdogo anahitaji vifaa na mbinu tofauti na zinazohitajika kwa ajili ya mafunzo ya mwanafunzi wa sekondari.

Aliye mdogo anayo mahitaji tofauti na mtu mzima. Wakati wowote Biblia ndio chimbuko la mafundisho lakini urekebishaji wa ufundishaji unapaswa kulengwa kwa kikundi kwa kutambua umri wa wanakikundi na mahitaji yao katika malezi.

II. **Hatua Muhimu za Kuandaa Somo**

Somo lililoandaliwa vizuri ni matokeo ya hatua kadhaa za maana. Hizi huanza na tafakari nzuri ya kitu kinachopaswa kusesitizwa ili mwelekeo wa matumizi ujali maisha ya mwanafunzi.

- A. **Amua kitu cha Kusesitiza** – Msisitizo katika somo unao msingi wake katika wazo la kati kuhusu ukweli wa taarifa za Biblia au taarifa zinazooneshwa katika somo na kuwa na maana kwa maisha ya wanafunzi katika darasa. Kila somo huwa na taarifa nyingi zaidi kuliko zinazoweza kufundishwa katika muda wa kipindi uliopangwa. Ni lazima uchambue na utulie katika ukweli wa ndani katika taarifa ya Andiko. Kuielewa vizuri taarifa uliyosoma, kichwa cha habari, ulichochagua kuweka katika kumbukumbu na ufupisho wa somo utakusaidia kuamua ni wapi uwepo msisitizo.

Maandalizi yote yatahusu malengo ya somo. Vifaa vya mtaala vinapaswa kukaguliwa ukiwa na mawazo haya akilini. Jiulize mwenyewe: "Ni nini ninachoweza kupata hapa kutosheleza mahitaji ya wanafunzi wa darasa langu?" muongozo wa mwalimu unaweza kupendekeza malengo ya jumla ya mtiririko huo na pengine malengo maalumu kwa baadhi ya masomo. Siyo lazima ujiwekee ukomo ndani ya malengo haya kwa kuwa malengo haya yanakuongoza kwa kawaida tu na unachopaswa kufanya ni kulifanya lengo la somo litosheleze mahitaji ya darasa lako.

- B. **Chagua mbinu na Vifaa** – Ili kuwepo na muda fulani kwa ajili ya maandalizi mambo haya yanatakiwa yafanyike kwa makini mapema kabla ya kuyafikisha darasani. Ili kuamua mbinu zitakazotumika mambo mengi yanapaswa kutiliwa maanani kama vile umri wa wanafunzi na taarifa zilizomo katika andiko la somo. Badili mbinu zako za kufundisha ili wanafunzi wafurahie somo.

Weka akilini kwako mawazo kwamba kilichomo katika somo ndio kinachohitajika zaidi katika hotuba kuliko mjadala mwingine. Kwa upande mwingine muda zaidi unahitajika kama ufundishaji utahusisha ushiriki wa wanafunzi. Tabia ya somo itaamua kazi ifanyika kwa njia ipi. Baadhi ya masomo yanaweza kuhitaji matumizi makubwa ya vifaa vya maonesho. Masomo yanayohitaji vifaa maalumu yanaweza kufanyika kwa kutumia mjadala, midahalo ya vikundi na njia nyingine za mahojiano. Katika masomo mengine maigizo, kuonesha mifano ya maisha, au safari za mafunzo zinaweza kusaidia zaidi.

Baada ya kuamua malengo na mbinu za kutumia kagua vifaa vyote vilivyoko. Siyo vifaa vyote vya masomo vinaweza kutumika. Chagua vile ambavyo vitasaidia kufikia malengo ya somo. Ripoti, kazi zilizopangwa, maswali, kujufunza Biblia kwa moyo, picha na vifaa vingine vyenye uzito katika somo huhitaji kuwa na muda wake katika somo. Kutumia vifaa vinavyoonekana kama vile kuonesha picha kwa projekta ni lazima kufanyike maandalizi maalumu. Vifaa vyote hivyo huchangia katika upatikanaji wa maendeleo mazuri ya somo.

- C. **Oanisha na Maisha** – Ni faida kidogo sana inayopatikana kama ufundishaji hauna uhusiano na uhai. Somo lililoandaliwa vizuri huwa ndani yake kuna maswali, michoro, na matumizi yaliyopangwa ambayo huelekeza mawazo ya wanafunzi katika maana ya somo kwa maisha yao.
- D. **Maswali** – Ukweli unapaswa upewe umuhimu mkubwa ili wanafunzi wafahamu mwelekeo wa mawazo na wajisikie kwamba wanapiga hatua jinsi somo linavyoendelea, unaweza kuhamasisha ushiriki mzuri kwa kuuliza maswali yanayohitaji tafakari.
- E. **Michoro** – Michoro inayofaa inapaswa kuchaguliwa mapema na kuingizwa katika ratiba. Wakati mwingine unaweza kutambulisha somo kwa kutumia mchoro. Mtindo huu unawafanya wanafunzi wawe watulivu na kuwaandaa kwa ajili ya kuwaonesha somo. Mchoro huo wa kufungua unaweza kutumika katika kipindi chote cha kufundisha na unaweza kuurudia au kuuzungumzia wakati wa kufunga ili kupata majibu. Utanufaika iwapo utategemea mawazo ambayo utahitaji kufanyiwa ufafanuzi na kisha kujibu kwa kutumia michoro yenye uhusiano na maisha ya kila siku kama vile mambo ya asili, historia, hadithi au nyimbo.

- F. **Matumizi** – Upo usemi kwamba somo huanzia katika matumizi yake. Hii ni hali inayosisitiza umuhimu wa matumizi ya elimu, umuhimu ambao kwa bahati mbaya, haueleweki kwa walimu wengi. Awamu hii muhimu katika maandalizi siyo ngumu kwa walimu ambao wameshakusanya na kuweka sawa vifaa kwa ajili ya kutosheleza mahitaji ya wanafunzi. Jiulize swali hili zito. "Nitafanyaje ili niweze kulifanya darasa langu lionekane likiishi ukweli ambao ninajiandaa kuufundisha?" Roho mtakatifu atakuwezesha kufuata njia sahihi unaposali na kupanga mipango kwa ajili ya matumizi yako binafsi.

III. Washirikishe Wanafuzi

Kuwashirikisha wanafunzi ni kazi inayohitaji kufikiriwa kwa uangalifu. Kufundisha ni zaidi ya kutoa tu hotuba. Walimu walio bora kabisa huwaongoza wanafunzi wao kuwa wachunguzi wanaojitegemea kutafuta ukweli. Kuwapangia wanafunzi kazi kunapaswa kufanyika kwa kutumia mipango iliyoandaliwa mapema. Hamu ya kupata ushiriki wa wanafunzi itakushawishi kupanga na kuhusisha wanafunzi kwa miradi ya utafiti na taarifa za darasani.

- A. **Miradi ya Utafiti** – Miradi ya utafiti inaweza kuwa ya mtu mmoja au kikundi. Inaweza kufanyika kama maandalizi ya somo au kwa kikundi wakati wa somo darasani. Kwa vyovyote vile kazi za miradi zinapaswa kueleweka na kupangika kwa njia ya kufanya malengo ya somo yafanikiwe.

Haitoshi kuwashawishi wanafunzi kujifunza somo na kukamilisha miradi. Hata wale ambao wanapenda kufanya hivyo wanaweza kuzidiwa na kukata tamaa wanapoangalia ukubwa wa kazi hiyo. Unalazimika kuwasiliana kwa njia iliyowazi ili kusaidia wanafunzi kufahamu ni njia ipi iliyo bora na kitu gani cha kujifunza.

Pendekeza maeneo ya kupata msaada. Bila muongozo mzuri wanafunzi hawatajua wachunguze kitabu kipi kwa mafanikio. Inashauriwa kuwapa wanafunzi vifaa na kujitolea kuwasaidia katika miradi ya utafiti.

Katika kupanga kazi unapaswa kufanyika kwa mtu mmoja na kuwa binafsi. Mwanafunzi mmoja anaweza kupewa swali ili ajibu; mwingine, mada ya kujifunza na kuandika ripoti; wa tatu, ramani ya kuchora; wa nne, kulinganisha maelezo katika Biblia. Shauku, nguvu, na uwezo wa kila mwanafunzi unapaswa kutiliwa maanani katika kuchagua asili ya kazi ya kupanga. Kila inapowezekana kila mwanafunzi katika darasa ashirikishwe.

- B. **Ripoti za Darasani** – Wanafuzi husikitika kama watafanya kazi waliyopangiwa nje ya darasa na wasipewe fursa ya kutoa ripoti ya kitu walichogundua darasani. Panga maonesho yafanyike kwa kila kazi utakayowapangia wanafunzi kwa kikundi au mmoja mmoja na tumia mbinu mbalimbali kuhakikisha jambo hili linafanikiwa.

Andaa maswali ambayo hutilia maanani matakwa ya wanafunzi na wape moyo wa kujieleza wenyewe kwa uhuru. Ubunifu unapaswa kuhamasishwa kila mara. Kama darasa lina uelewa mzuri wa elimu ya Biblia au kuna kujifunza kwa kina na kwa upana somo, mwanafunzi binafsi anaweza kutumia kazi alizopangiwa darasani kutambulisha wazo katika mjadala. Wanafunzi katika darasa watashiriki katika mjadala wowote watakaokuwa wameuanzisha wenyewe. Kushindwa kuwahusisha toka mwanzo kunaweza kuwafanya wasishiriki kikamilifu. Chini ya uongozi wako mahiri hata yule mwanafunzi mwoga na yule asiyelewa haraka anaweza kuingizwa katika kazi za darasa.

- C. **Ufundishaji kwa Wanafunzi** – Katika madarasa ya vijana wakubwa na watu wazima, ni jambo la faida kubwa kuwa na mwanafunzi mmoja ambaye wakati mwingine anaweza kufundisha somo. Zoezi hili kwa mwanafunzi mwalimu linapaswa kuongozwa kwa uangalifu ili kila mmoja katika darasa aweze kuwa na uzoefu wa kujifunza wa kweli. Mweleze mwanafunzi mwalimu kabla ya muda wa somo kufika. Baada ya somo kumalizika fanya tathimini na kumpa moyo mwanafunzi - mwalimu kuchunguza makabrasha ya ukufunzi ili kujiandaa kwa ajili ya ufundishaji wa siku zijazo.

IV. Panga Somo

Mpango wa somo unapaswa kuwa mfupi, rahisi na unaotekelezeka. Husaidia katika kuongoza na kuliweka somo vizuri. Mandalizi mazuri ya somo huokoa muda na jitihada. Ufuatao ni pendekezo la mpango wa somo. Hatua za lazima katika maandalizi zimefupishwa na kuwekwa katika utaratibu huu. Unaweza kuuchukua mpango huu kwa ajili ya matumizi yako maalumu.

1. Kichwa cha somo & Tarehe2. Andiko, msitari wa kumbukumbu na mstari wa ufunguo3. Ukweli wa ndani na lengo la somo4. Ufupisho wa Somo5. Mwenendo (Andalia utayari wa kujifunza)6. Maendeleo (jumlisha: mbinu za kufundisha zilizochaguliwa, vifaa vya kusikiliza na kuangalia, maswali na michoro)	7. Matumizi (Pendekeza njia mahususi ambazo somo litatosheleza mahitaji ya wanafunzi)8. Majibu (Kitu ambacho wanafunzi wanaweza kufanya kuonyesha wamejifunza kilichopo katika somo.) Ikiwezekana panga kazi kwa somo linalofuata.9. Tathimini tathimini ya kipindi darasani (ijazwe baada ya kuwa somo limefundishwa)

Walimu wenye mafunzo na ujuzi huandalia kwa kifupi vifaa vya kufundishia na utaratibu. Walimu wasio na ujuzi wanaweza kupenda kutumia muongozo uliopendekezwa kwa walimu kama kiongozi. Kwa kujifunza na kutumia uzoefu walimu wote wanaweza kuandaa miongozo yao wenyewe na maandalio ya somo.

Urahisi, kufaa na kukamilika kwa somo linavyofundishwa hutegemea sana muongozo wake ulivyokuwa wazi. Mambo muhimu yanapaswa kuorodheshwa kutokana na umuhimu kutoka kwake chini ya kichwa cha somo au sehemu inayohusika. Unaweza kupanga mapema ili kilele kifikiwe katika dakika za kumalizia. Iwapo muda hautoshi kwa ajili ya kila kitu fundisha vichwa vikuu katika miongozo na uondoe sehemu za ziada. Kwa kufuata muongozo huu utapata muda wa kutosha kumaliza somo.

V. Ufupisho

Kufundisha kwa mafanikio kunahitaji maandalizi yafanyike kwa uangalifu ili kupata vifaa vya kuweza kumaliza mpango wa somo. Mada kuu ya somo na mahitaji ya wanafunzi ndio msingi wa kuchagua lengo. Mpango wa somo huandaliwa ambao utafanikisha lengo hilo vizuri zaidi. Jambo muhimu ni kumshirikisha mwanafunzi katika zoezi la ufundishaji.

KWA MATUMIZI #8:

1. Omba kutoka kwa walimu mbalimbali msaada wa nakala za andalio la somo ambalo walimu wengine wameshatumia katika ufundishaji. Jaribu kuona ni sehemu zipi ambazo zimeandaliwa vizuri zaidi na iwapo kila kitu muhimu kipo.
2. Chagua sehemu inayofaa ya Maandiko na uiandalie mpango wa somo kwa ajili ya kikundi cha wanafunzi wa umri unaopenda kufundisha.

Sura ya 9: Ufundishaji wa Somo

Ufundishaji bora wa elimu ya Kikristo ni matokeo ya kupokea uchaji wa Roho Mtakatifu. Hali hii hata hivyo haiondoi sababu ya kuwa na elimu ya kutosha na kujifunza mbinu nzuri za kufundisha. Uchaji wa Roho na utaratibu wa kufundisha siyo kitu kimoja. Kama hakutakuwepo uangalifu, maombi, maandalizi yenye maelekezo ya Roho kazi ya kufundisha haitaweza kuzaa matunda mema.

Mafunzo ni kitu muhimu pia. Kujiunga chuoni kwa ajili ya mafunzo ya kufundisha siyo uthibitisho kwamba walimu wamepata elimu ya kutosha. Ila mafunzo huasaidia mtu kupata uelewa wa msingi, kuwa na tabia ya kufaa na kufahamu mbinu za kufundisha.

Kwa wale walimu ambao wamepata mafunzo mazuri, ambao pia wamejiandaa vya kutosha, kila somo ni fursa sahihi ya kutoa huduma ya Kikristo. Wakati ambapo baadhi ya walimu wanaweza kuwa na kumbukumbu za mipango yao ya somo, wengi watataka kuwa na mipango hiyo wanapokuwa darasani kwa ajili ya kuirejea kwa urahisi.

I. Maandalizi ya Somo

Ili kuweka msisitizo katika Biblia kama chimuko la mamlaka, maandalio ya masomo na mihutasari inapaswa kuandikwa katika makaratasi ambayo yanaweza kukunjwa na kuwekwa ndani ya Biblia kwa njia ambayo hayataonwa na wanafunzi.

Walimu ambao wametumia muda katika maandalizi ya somo, kufanya maombi na kufikiria jinsi ya kupanga somo watakuwa tayari zaidi kuandika mpango wa somo. Juhudi ya kupata utulivu na shauku ya kujifunza huanza kabla mwanafunzi hajafika darasani. Hakikisha umetangulia kufika darasani (hata kwa dakika 15 kabla ya somo kuanza) ili uweze kuwasalimu wanafunzi wanapofika. Dakika hizi chache hazitapotea, endelea kuwaomba wakati unapoandaa darasa lako.

II. Namna ya Kuanza Somo

Sentensi ya kwanza ya mwalimu inaweza kuamua kufanikiwa au kutofanikiwa kwa somo lote. Matokeo ya kinachofuata hutegemea mbinu na upepo ulioletwa na utangulizi wa somo. Mipango iliyofanywa kwa uangalifu huwa na mafanikio madogo kama umelianza somo vibaya. Umuhimu wa kwanza ni kuonesha mwenendo mzuri na shauku katika wanafunzi wa darasa lako.

Wasiliana na darasa – wanafunzi huhamasika kwa njia mbalimbali kuhudhuria darasani. Baadhi yao huja kwa sababu wameletwa na wazazi wao. Wengine hufika kwa sababu ya mazoea. Walio wengi huja darasani kwa sababu wanafurahia urafiki wa wenzao. Inawezekana wachache wamekuja kwa sababu wana kiu ya kweli ya kujifunza Neno la Mungu.

Utawezaje kurekebisha tabia hizi zinazoanza na kutojihusisha mpaka kuwa na uadui? Kwanza, weka mahali pa kukutania. Waridhishe wanafunzi kwamba unacho kitu cha kuvutia ambacho unataka kuwapatia kitakacho wafurahisha na kutosheleza mahitaji yao. Pili, hamasisha shauku ya kujifunza. Mwisho, elekeza utulivu wao katika somo. Hakuna utangulizi ambao utakuwa mzuri hata uwe wa kuvutia namna gani na mafanikio kama hautaweza kufungua mlango wa somo. (Bowman, katika kitabu chake *mazungumzo ya wazi kuhusu ufundishaji katika kanisa la leo*, Philadelphia, Westminster Press, 1967, ukurasa 38).

III. Njia za Kuamsha Shauku ya Kweli:

Zipa njia nyingi za kuamsha shauku ya kweli. Kati ya njia hizo ni matukio ya sasa hivi, hadithi na michoro; maswali ya kichokozi na matumizi ya mifano ya picha.

A. Mambo Yaliyopo – Unaweza kupata utulivu kwa kuzungumzia mambo yaliyopo katika taarifa za habari. Walimu ambao ni waelewa wazuri na wenye kupenda matukio ya kazi za siku za wiki za wanafunzi wao hawapaswi kuwa na tatizo na mambo haya.

B. Hadithi na Michoro – Hadithi iliyoelezewa vizuri huamsha shauku na kushikilia utulivu. Picha au mchoro wa kitu hupata majibu mara moja.

C. Maswali ya Kichokozi – Swali la kuuliza linapaswa kuwa na uhusiano na maisha ya wanafunzi wa darasa lako na kiini cha somo pia.

Mifano: Utajibu nini iwapo mtu atakuuliza kwa nini huwa unaenda Kanisani?
Utafanya nini iwapo utalaumiwa kwa kitu ambacho hukutenda?

- D. Vitu Vinavyoonekana** – Picha, ramani, kitu, mkanda wa filamu au vifaa vingine vya kufundishia inaweza kutumika kupata shauku ya wanafunzi katika somo. Wanafunzi wanaweza kuvutwa watambue kiini cha somo kwa kuulizwa swali fulani kuhusiana na ramani au kitu kilichowekwa hadharani kabla ya darasa kuanza.
- E. Uhusiano na Masomo Yaliyopita** – Somo linapokelewa vizuri zaidi inapoonekana kwamba ni sehemu ya zoezi kubwa zaidi au mfumo. Tafuta njia ya kuliunganisha somo la sasa na lililotangulia na lifuatalo. Waongoze pia wanafunzi katika njia ambayo wataona jinsi somo linavyoweza kuwatimizia baadhi ya mahitaji yao.
- F. Tafakari** – Kila somo jipya ni sehemu ya mtaala wote. Masomo ya hivi karibuni yanapaswa kurejewa kwa uangalifu na somo la siku linapaswa kuhusiana nayo. Wanafunzi watafaidika kama watafahamu ni mahali gani ambapo somo lina uhusiano na Biblia katika ukamilifu wake. Njia za kufanya tathimini zinapaswa kutofautiana na kuwa mpya. Muda unaotumiwa katika kutafakari ufundishaji uliotangulia ni muda uliotumika vizuri. Maendeleo ya hakika yanaweza kupatikana katika dakika 30 kwa kutafakari kwa dakika 5 kuliko dakika 35 za kufundisha somo bila kusimama.
- G. Tangaza Somo Kama kitu cha Kawaida** – Kuonesha somo kwa mvuto, wenye habari na pengine kwa kushtukiza ni jambo linaloweza kufanywa wakati wa kutafakari. Tangazo la kichwa cha habari cha somo linapaswa kuwavutia na kwafanya watulie kama vichwa vya habari katika gazeti.
- H. Tamka Madhumuni yake** – Siyo kila somo linapewa uzito unaofanana. Ilitokea uwepo wa Misionari au wageni wengine au somo la wakati, madhumuni ya somo yanaweza kutangazwa mapema.
- I. Onesha Mpangilio wa Somo** – Kama ilivyo kwa taarifa inayoongoza katika gazeti kunao umuhimu wa kuonesha wazo kuu katika somo ili kulisimua shauku ya kitakachofuata.

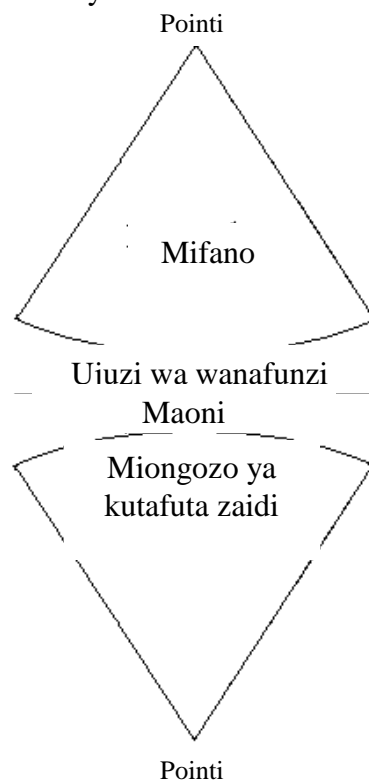
IV. Maendeleo ya Somo

“Kuanza vizuri ni kukamilisha nusu.” Ukishamaliza kufanya utangulizi wa somo, endelea ukitambua kwamba hufundishi chochote kama hakuna anayeifuza.

A. **Changamsha Fikra** – Kuwafanya wanafunzi wako wafikiri, ukitumia njia ya maswali na majibu unaweza kufanikiwa zaidi. Kila darasa linapopewa habari linapaswa kufanya tafakari pamoja na wewe.

1) Njia moja ya kuelekeza mawazo ni kufikiria kwa kododosa. Mwalimu anaanza kwa tamko la kawaida au kwa kanuni. 2) Jambo hili linafuatiwa kwa michoro halafu wanafunzi wanahusishwa kwa kutoa mifano zaidi kutoka katika maisha yao. Njia ya kudodosa ni kama pembe tatu.

B. **Hamasisha Kujiieleza:** - Wanafunzi wakipewa nafasi ya kuelezea kanuni za somo kwa maneno yao wenyewe watakuwa na uwezekano mkubwa wa kukumbuka. Tumia njia hii anza kwa hali fulani, au tatizo au pengine mlolongo wa matatizo ili kuwafanya wanafunzi wasaidie katika kukusanya taarifa za kweli au michoro. Taarifa hizi zinafanyiwa tathimini kwa kuzingatia Neno la Mungu na ndipo darasa linapofika katika sheria au taratibu za kawaida kama inavyoonekana katikahizo pembe tatu.

V. Matumizi ya Somo

Walimu wanapaswa kuonesha njia ya kufuata ili madarasa yao yaweze kufanyia kazi matukio mbalimbali ambayo yatawafanya wajizoeze kutumia desturi bora za Kikristo. Kwa kisisitiza mara kwa mara matumizi pamoja na kujipatia elimu hasa katika umri mdogo wanafunzi watajifunza na kutumia somo kwa tabia waliyoyichagulia, hatua za kuchukua mwelekeo na mwisho wa yote maisha ya Kiroho.

Kwa sababu kuna kazi ya kutumia akili na ya matendo wakati wowote kujiieleza kunaweza kufanyika kwa kujizuia mwenyewe. Kukataa kusema au kufanya makosa ni njia pia ya kujiieleza. Tabia ya mtu siyo mhemko peke yake bali uwezo wake wa kujizuia pia.

Unapaswa kufahamu kwamba hata Wakristo ambao ni watu wazima wanaweza wasikubaliane na matumizi sahihi ya kanuni za Biblia kwa hali ya kawaida katika maisha. Kwa hiyo kukataa huku wakati mwingine kunaweza kutokea darasani. Kutokukubali kwa namna hii kunaweza kuwa msingi wa kukua Kiroho iwapo itatokea katika anga lenye upendo na kuvumiliana.

VI. Mwisho wa Somo na majibu Kumalizika kwa Somo na Matumizi yake

Somo linapaswa lisiishe ghafla na, ni vizuri kufikiria kwa makini jinsi ya kulimalizia. Unapaswa ujipange walau kwa dakika tatu au tano bila pupa na ikiwezekana ufanye maombi.

- A. Lifupishe Somo** - Njia moja ya uhakika ya kumalizia somo ni kwa kulifupisha. Maswali au mijadala ya darasa inaweza kuingia katika ratiba ya somo iliyopangwa, lakini tumia muda kufupisha matokeo ya kipindi kwa kusisitiza mambo ya msingi yaliyomo katika somo. Ni mambo gani ambayo ni muhimu? Yamepatikana mafundisho gani katika somo? Ni matokeo gani yanategemewa mwishoni? Ni kwa njia ipi Kristo amefunuliwa kama Masia? Mtu anaweza kuliishije somo kwa kulitumia nyumbani, shuleni, au kazini?
- B. Tumia Michoro** – Baadhi wa walimu hupendelea kutumia maigizo kuonesha matukio. Wanaweza kwa mfano kutumia mchoro unaofaa ambao unagusa hisia za wanafunzi. Mwisho wa namna hii ni mzuri zaidi iwapo somo mahsusi linalenga kupata mabadiliko katika tabia.
- C. Baadaye Tegemea uwepo wa Shauku** – Dakika za mwisho wa kipindi tenga muda mzuri wa kuaandaa wanafunzi kwa kuwadokeza mambo yatakayofundishwa katika vipindi vya baadaye. Wanaweza kupata picha ya masomo ya siku au wiki zijazo jambo litakalowafanya wasisimke kwa kutamani kuondoa kiu yao ya kujifunza. Kabla ya darasa halijaagwa gusia somo linalofuata na mipango iliyopo kwa ajili ya kila mwanafunzi kujishirikisha katika somo hilo. Hii ni njia nzuri ya kuamsha shauku na kuwapangia wanafunzi kazi.
- D. Chokoza Shauku** – Waalimu hupenda madarasa yao yachangamke. Kwa kutumia sentensi ya kushtua au kuuliza swali lisilotegemewa, udadisi na shauku huweza kuamshwa. Kwa kawaida waandishi wa vitabu wanapokamilisha sura moja hulenga kumvutia msomaji atamani kuanza kusoma sura inayofuata katika hadidhi inayoendelea. Kwa utaratibu huo malizia kipande cha siku kama unayekamilisha “hadithi ya kulisimua zaidi ulimwenguni” na darasa litamani kipindi kinachofuata.
- E. Panga Kazi kwa wanafunzi** – Kazi wanazopangiwa wanafunzi ni lazima ziandaliwe mapema lakini njia inayotumika kuwakabidhi ndio itaamua uchangamfu na shauku ya darasa. Kazi hizi hazipaswi kupangwa kwa kuzingatia mambo ya kitaaluma tu kama kusoma vitabu vya wanafunzi au taarifa ya robo muhula au kukamilisha daftari zilizoandaliwa kwa ajili ya mazoezi ya wanafunzi. Zinapaswa kuingiza ndani mambo ambayo yatanufaisha maisha ya wanafunzi. Wanafunzi wengi huvutiwa zaidi na mambo ya namna hii kuliko kazi ya kusoma na kuandika.

VII. Ufupisho

Kufundisha ni utalam ambao mtu anaweza kujifunza na kuuendeleza. Unaweza kuongeza uwezo wako kwa kufuata kwa makini taratibu zilizopangwa.

Tumia muda wa kwanza wa darasa lako kupata utulivu na shauku. Jambo hili linaanza Anapofika mwanafunzi wa kwanza. Wakati wa kutambulisha somo inasaidia kuanzisha uhusiano na darasa ili kuonisha somo na mawazo yao.

Utaonesha somo lako kwa kuzingatia mpango ulioandaa. Kwa kufanya hivyo wanafunzi watafurahia somo kwa kufikiri, kutoa mawazo yao, na kulitumia somo katika maisha yao. Mbinu ya kusimika somo na kufundisha kwa mtiririko huzaa matunda mema.

KWA MATUMIZI #9:

Kwa utaratibu wa ratiba andaa seti mbili za mpango wa kufundisha wa taarifa ya Injili kwa kutumia mbinu ya mtiririko kwa seti moja na ya kusimika kwa seti ya pili.

Sura ya 10: Nidhamu Nzuri

Mungu ndiye mwanzilishi wa sheria na utaratibu; shetani ni mwanzilishi wa vurugu na fujo. maneno *mfuasi* na *nidhamu* yanatokana na neno aliyefunzwa *katika utaratibu mzuri*. 1Kor. 14:40

Biblia inafundisha kwamba watoto wanapaswa kupata malezi yanayofaa na kukemewa kwa jina la Mungu. Efe. 6:4 Kulea ni kuagiza; kukemea ni nidhamu. Waalimu na viongozi wanapaswa kuwa na nidhamu na siyo wawe wanatoa maagizo kwa wengine tu. Vurugu husumbua masomo. Wanafunzi wenye fujo humsumbua mwalimu katika jitihada zake za kufundisha.

Wanafunzi wenye utii na tabia njema kwingineko wanaweza kuwa na fujo darasani. Ni kwa nini? Huenda waalimu hawajui namna ya kuelezea utulivu. Iwapo walimu watazungumza kwa kutumia mamlaka ya Neno la Mungu ufundishaji wao wa injili utakuwa wa mafanikio.

I. Kuweka Mpangilio:

- A. Umuhimu wa Mpangilio** – utaratibu unaambukizwa. Hali ni hiyo pia kwa vurugu. Mwanafunzi mmoja mwenye fujo hudhuru mwingine; usumbufu mmoja huanzisha mwingine. Viongozi au waalimu wenye mipango ya ovyo hukaribisha matatizo. Utulivu kazini huleta amani na heshima iwapo viti vimepangwa vizuri na vifaa vimewekwa mahalipake wanafunzi wataviacha kama walivyovikuta. Waalimu na viongozi wanapaswa kuonesha mfano bora. Kuhamasisha tabia nzuri hakikisha darasa lina vifaa vya kuaminika na taratibu nzuri.
 - B. Vifaa Sahihi** – Hakikisha mapema kabla ya darasa kuanza mahitaji yote na vifaa vya kufundishia vipo tayari kwa ajili ya matumizi
 - C. Mazingira Bora** – Madarasa yanapaswa kufanyika katika mazingira ya kuridhisha. Wanafunzi hawata tulia kwenye viti ambavyo ni vya hovy kwa kuwa vikubwa zaidi ya kawaida au ni vidogo mno. Hewa isiyokuwa safi na joto la kupita kiasi vinaweza kuchangia katika matatizo ya uharibifu wa nidhamu. Madarasa ya kufundishia elimu ya Kikristo yanapaswa kuwa mazuri kama ya shule za kawaida. Mwanga unaofaa ni ambao sio mkali wala hafifu sana.
 - D. Mahangaiko yawe Machache** – Katika hali ya ufundishaji mambo kadhaa yanaweza kufanywa ili kuondoa mahangaiko. Kelele na shughuli zinazoweza kuwasumbua wanafunzi ni za kuepukwa. Pazia na kutenganisha eneo la kufundisha na maeneo yenye vurugu husaidia kupata utulivu. Gawa makundi makubwa ili kutenganisha wanafunzi wasumbufu. Tumia pazia au vifaa vya kutenganisha ili kugawanya maeneo ya kufundishia kama madarasa ni mengi.
- Baadhi ya viongozi wa utawala hukatiza somo ili kugawa bahasha za sadaka, taarifa au kutoa matangazo ambayo yanaweza kumtibu mwalimu, darasa au somo. Mipango ikifanyika mapema itaondoa uwezekano wa matatizo hayo kutokea. Wasimamizi wa shule wanapaswa kuwalinda walimu wao kutokana na usumbufu wa aina hiyo ili wapate muda wa kutosha kufundisha na kuweka usiri wa somo.

E. Mfano wa Mwalimu – Tabia ya mwanafunzi inakuwa na uhusiano na mfano mwalimu unaomwonesha. Mwalimu anapaswa kujiweka katika hali nzuri kwa muonekano wake, kwa akili na maisha yake ya kiroho

F. Kujithibiti Mwenyewe – Walimu wengi wanatumaini kwamba Mungu atalibadilisha darasa lao liwe la wanafunzi wakimya na watulivu lakini niwalimu wachache wanaofanya maombi kwa ajili ya kuweza kujithibiti wenyewe. Waalimu wanaothibitiwa na Roho ni washindi. Hata ile hali inayokwaza sana haipaswi kukufanya upoteze uthibiti wako mwenyewe. Waalimu wanaoshindwa kujithibiti wenyewe hawawezi kuthibiti watu wengine. Utulivu wako unaweza kujaribiwa na vitu vingi na unatakiwa ujilinde usije ukakerwa au ukakosa amani.

Wanafunzi hugundua haraka kwamba umechanganyikiwa na wataupuuza uongozi wako. Ili uwe na mafanikio furahia “tunda la Rohoni” na uthihirishe neema ambayo huburudisha na kufanya uhusiano mzuri kati yako na wanafunzi uwezekane. Upole, utaratibu na uwezo wenye nguvu wa Kristo uliwavutia wasikilizaji wake na kuwafanya wasikilize maneno yake. Katika kila ubishani Yeye alikuwa bingwa.

G. Muonekano Wako – Wanafunzi hutambua haraka mwalimu anavyojiona mwenyewe. Unapaswa kujichunguza mwenyewe bila unafiki wowote. Matatizo ya nidhamu yanaweza kuwa na uhusiano na hisia zako zinazotokana na uchovu, ugomvi nyumbani, au kutojisisikia salama kazini.

Wakati mwingine kutokujiamini kunatokana na ujuzi mdogo. Mara chache wanafunzi wanaweza kuwaonea walimu wasiokuwa na ujuzi wa kutosha. Hali hii huwafanya waalimu wakate tamaa na kujisikia kwamba hawakuumbwa kuwa walimu. Walimu wapya kazini wanaweza kujifurahisha kwa kufikiri kwamba huenda kila mwalimu alishapitia hali hiyo wakati fulani. Iwapo utavunjika moyo au kujisikia hujitoshelezi kwa sababu ya mojawapo ya mambo haya usisite kushauriana na msimamizi wa shule au walimu wenzako. Watakuonea huruma na wanaweza kukupatia mawazo ya kukusaidia.

H. Maandalizi – Walimu wanapaswa kuwa mabingwa katika masomo yao ili waweze kuwaweka sawa wanafunzi wao. Somo lenyewe linapaswa kuweka msimamo. Walimu waliofanya maandalizi mabaya watapata shida. Umakini katika ufundishaji huleta umakini katika tabia. Vurugu huondoa utulivu na kufukuza shauku.

II. Mwenendo Sahihi wa Mwanafunzi

Usijisikie vibaya au kujiona mkosaji kwa sababu hujaweza kutuliza darasa lako ipasavyo kila wakati. Darasa linaweza likakosa utulivu kwa sababu ya vurugu katika maeneo yanayoizunguka shule au tabia binafsi za wanafunzi kitu ambacho siyo kosa lako wala hakitokani na kiwango cha ufundishaji wako. Wanafunzi wasiokuwa na nidhamu nzuri wanaweza kukosa mawazo, kukosa amani au kujipendelea bila kutambua.

A. Kukosa Mawazo – Jifunze kutofautisha kati ya wanafunzi ambao hawana mawazo na wale wenye matatizo ambayo ni makubwa zaidi. Kwa mfano, baadhi ya wanafunzi wanaonesha tabia ya kutojali kwa sababu hawajafundishwa namna ya kuwa na adabu. . This is sometimes a greater problem when students come from unchurched backgrounds. Wakati mwingine tatizo hili ni kubwa zaidi kwa wale ambao wametoka katika familia zisizojali mambo ya kanisani. Hata wanafunzi ambao wamefundishwa kuheshimu vitu vitakatifu huona shida kutimiza wanachotamani kwa ukamilifu.

Makanisa mengi hutoa mafundisho yao kwa mfumo maalumu kwa watoto wakiwa bado katika umri mdogo. Kwa njia hiyo wanaamini kwamba heshima kwa vitu vitakatifu inaweza kuwa sehemu ya maisha. Kama mtindo wa adabu njema maishani utakuwa umezoeleka wanafunzi hawataona shida kuuzingatia daima.

- B. **Kukosa Amani** – Kukosa amani, kukata tamaa, na kuzidiwa na shughuli ni jambo linalo onekana sana siku hizi. Siyo jambo lisilokuwa la kawaida kuwa na wanafunzi ambao hawajatulia katika darasa. Baadhi ya matatizo haya asili yake ni maumbile; mengine yanatokana na shida za nyumbani kwao. Ni mtaalamu wa saikolojia tu ndiye anayeweza kutegemewa katika kuwasaidia watu wenye matatizo makubwa ya hisia. Hata hivyo ni lazima ujaribu kuwasaidia wanafunzi wa namna hiyo.

Kama ukifundisha watoto, tambua kwamba watakuwa wachangamfu. Mungu amewafanya wawe hivyo ili wapende kupiga kelele, kukimbia na kuruka siyo kutulia kwenye kiti kwa vipindi virefu na kusikiliza. Kwa kuwa wanafurahia kufanya mambo mengi wataanza ya kwao wenyewe iwapo wewe hutawapatia kitu cha kufanya. Hawa wanafunzi wenye ari na nguvu wanahitaji kuwa na ratiba iliyojaa mambo ya kufanya ambayo yatawapatia fursa ya kushiriki katika somo. Kwa kuwa kwa kuchanganya mambo mengi katika somo husaidia kupata utulivu wao, panga kazi tofauti shauku ya wanafunzi inapoanza kupungua.

- C. **Kujipendelea** – Tangu dakika anapozaliwa mtu ni mwenye tabia ya kujipendelea. Ni kwa kufundishwa na ujuzi ndio mtu hujifunza kuwa mkarimu na kushirikisha wengine. Wakati vijana wadogo wanapokuja darasani wanakuwa na ujuzi mdogo wa kucheza na kushirikiana. Wanahitaji upendo wa ziada na utulivu kuwasaidia kufanya kazi na kikundi chao.

Watu wengine hujisikia wamekataliwa na hawapendwi. Katika jitihada za kuonekana wanaweza kuonekana wanavuruga. Kuwakemea wanafunzi hao hadharani kunaweza kuharibu zaidi kuwa sababu katika njia isiyokuwa na faida kugombeswa huwafanya waonekane na ndicho walichokuwa wanataka. Kuepuka hali hiyo, wapangie kazi ambazo zitaridhisha hisia zao na wakati huo huo darasa litajipatia mchango endelevu.

Jifunze kutumia tabia inayovuruga kwa njia ya kujenga. Huu ni mfano ambao mwalimu mmoja wa shule ya awali alitumia wakati mwanafunzi mmoja mwenye bidii alipopuliza filimbi darasani. Mwalimu alisema, "Yohane anayo filimbi. Filimbi ni kitu kizuri. Filimbi ni nzuri kwa kazi gani?" Wengi walijibu. Maonyo na maelekezo ya Biblia yameelezewa kama njia ya Mungu ya kuvuta utulivu wa watu.

Biblia inasema hivi, "Puliza tarumbeta katika Sayuni" ni filimbi ya kuita watu wa Mungu. Wazo hilo lilijengwa kwa njia ya kusaidia. Wakati wa kugeuka mwalimu aliitaka filimbi hiyo, akaiweka mkononi kwake halafu, akazungumzia jinsi ilivyotengenezwa kisha akamhakikishia Yohane kwamba atairudisha baada ya masomo ya siku kumalizika.

III. Miongozo ya Nidhamu

Nidhamu nzuri haitokei peke yake bali inatokana na maandalizi mazuri kwa upande wako. Mapendekezo yafuatayo yatasaidia kupunguza matatizo ya nidhamu.

A. Fahamu Madhumuni ya Nidhamu – Ukimya, utulivu wa wanafunzi na darasa lisilokuwa na usumbufu siyo lazima kuwa kigezo ambacho nidhamu inapaswa kutufikisha. Nidhamu huangalia mbali zaidi ya hali za dharura. Hata hivyo usimamizi wa nje hufaa kwa muda mfupi. Wanafunzi wachanga wanahitaji msaada wakati wanapokua ili kujenga muonekano wa kuridhisha na waweze kukua kwa ndani vizuri pia.

B. Weka Msingi Imara wa Nidhamu – Nidhamu huanza na hali ya kawaida unayoanzisha. Upendo kwa wanafunzi, kupasha joto mahusiano, kukidhi mahitaji yao ya kufundishwa na kuendeleza vipaji binafsi kwa kumwamini Mungu kutaweka msingi mzuri wa kunyanyua kiwango cha nidhamu.

Kuwahi darasani kutawafanya wanafunzi wafahamu tabia nzuri inayotakiwa ni ipi. Kuwaelekeza ili waone na kukubali tabia inayotakiwa ni siri ya mwenendo sahihi ambao utajenga tabia njema.

C. Fanyia Kazi Chimbuko la Tatizo – Ipo tabia ya kuwaita baadhi ya wanafunzi watundu, wenye kuasi, au wakorofi; wanapoonekana kutofikia kiwango cha tabia nzuri. Ni muhimu kufahamu kwamba kwa asili yao wanafunzi wanayo ari ya kufanya mambo mengi na hawawezi kujiongoza. Vitu vingi wanavyofanya vinaweza kuwa vya kawaida tu kwa umri wao.

Mara nyingi tabia ya wanafunzi ni alama inayoonesha matatizo yaliyojificha ndani yao. Wakati wanafunzi wanapo wanyanyasa, au kuwaringia wenzao, au wanapoharibu kitu huwa wanasema, "Nisaidie niyashinde matatizo yangu." Makosa makubwa yanaweza kufanywa kama utashindwa kuonesha tatizo halisi.

D. Hakikisha Uhusiano ni Endelevu – Matatizo mengi ya nidhamu yanaweza kutatuliwa kwa kujali masilahi ya wanafunzi na mahusiano yenye upendo na kukubali.

Mamlaka na nguvu nyingi zinaweza kuzuia matendo yasiyotakiwa kwa muda mfupi tu. Njia nyingine ni kutoa maelekezo mara kwa mara kuhusu ni nini cha kufanya au kutofanya kwa wanafunzi wasumbufu. Maelekezo haya mara nyingi hayafanikiwi. Matokeo ya matendo ya amri huweza kuwa uasi zaidi. Uhusiano wa kirafiki unafaa zaidi.

Njia nzuri zaidi ni kuonesha heshima kwa wanafunzi kama watu binafsi wenye haki zao na uwepo wa hamu ya kuwasaidia kutoka rohoni mwako.

E. Fafanua Misingi ya Tabia – Wanafunzi wanaweza kushiriki katika kupanga miongozo ya tabia katika darasa. Mara nyingi watakuwa wakali zaidi katika matakwa yao kuliko unavyoweza wewe. Wanafunzi wanaweza kushirikishwa ili watoe msaada katika kuhakikisha miongozo ya tabia inatimizwa.

Ni wajibu wako kuhakikisha kila mwanafunzi anafahamu ni kitu gani kinachotakiwa. Wanafunzi wanatakiwa kujua ni lini wanaweza kuongea, au kutembea darasani, hairuhusiwi kuharibu mali na kwamba kila mtu anazo haki na fursa sawa. Taratibu zisizoeleweka na zisizokuwa za kawaida hazichangii kitu cha maana katika nidhamu nzuri. Ni muhimu pia, kutekeleza sheria bila kupendelea, kwa urafiki au kwa ubaguzi.

- F. **Husisha Nyumbani katika Kazi** – Walimu na wazazi wanao wajibu wa kuwasaidia watoto kuwa watu wenye nidhamu nzuri. Mara kwa mara kujadiliana na wazazi kuhusu watoto wenye tabia mbaya kusaidia sana wazazi na walimu pia. Wakati mwingine sababu za matatizo zinaweza kufahamika kwa kuwatembelea watoto nyumbani kwao. Majadiliano na wazazi yanatakiwa kufanyika kwa siri ili watoto wasifikiri kwamba watu wazima wanaunganisha nguvu kupambana nao.
- G. **Weka Watendaji wa Kutosha** – Baadhi ya matatizo ya nidhamu hutokana na kuwepo wanafunzi wengi mno katika darasa dogo. Katika hali hii nidhamu nzuri inahiraji madarasa yaongozwe na watendaji wa kutosha. Kwa kawaida watoto wanapokuwa na umri mdogo idadi ya walimu inapaswa kuwa kubwa kwa kulinganisha nao. Jaribu kuhakikisha watendaji wanatosheleza kwa eneo lililopo kwa darasa lako kuendeshwa kwa ufanisi.
- H. **Weka Maombi kwa Uaminifu kwa kila Mmoja** – Panga, fanya kazi, fundisha na muombe kila mmoja rehema za Mungu zimbabilishe. Kujitolea, nidhamu na yale matatizo yatasahaulika katika furaha ya kuwaona wanafunzi wakimpokea Kristo na kukua katika neema.

IV. Ufupisho

Kutaka uwepo wa nidhamu ni jambo la msingi katika elimu ya Kikristo. Lengo lako ni kumsaidia kila mtu adumu katika hali ya kufananishwa na Kristo. Jambo hili hujumlisha ukuzaji wa nidhamu ya mtu binafsi na tabia njema ya ndani kwa kuzingatia matakwa na malengo na viwango vya Kikristo.

Vianzio vingi vya matatizo ya nidhamu vinaweza kuondolewa kwa kuweka vifaa vizuri, mazingira na usumbufu. Kwa desturi nidhamu nzuri huanza na wewe mwenyewe. Unavyojithibiti mwenyewe, maagizo na muonekano wako utaonekana kwa wanafunzi na watajibu kwa kuzingatia taratibu zilizowekwa.

Walimu wanapaswa kuelewa kwamba nidhamu ni zaidi ya kusimamia sheria ya tabia nzuri shuleni. Ni jitihada ya kweli ya kuwasaidia wanafunzi ili wakuze kipaji cha kujisimamia wenyewe. Kufahamu tabia ya mwanafunzi binafsi na kwa ujumla kutakufanya utambue chanzo cha matatizo yake. Unapaswa kutofautisha tabia ya kawaida na tabia ya ndani inayoleta matatizo katika masomo.

Upendo na kukubali kuwa na uhusiano mzuri na mwanafunzi binafsi utakupeleka mbali zaidi katika kuondoa matatizo yatokanayo na tabia. Kwa nyongeza, tambua kwamba hufanyi kazi peke yako ila unashirikiana na wazazi ambao wanapenda mafanikio yako katika malezi ya watoto ambao kwa pamoja na Mungu uko tayari kupata kilicho bora kabisa katika kila mwanafunzi.

KWA MATUMIZI #10:

1. Tathimini ufundishaji wako mwenyewe bila kujipendelea. Fikiria njia ambazo unaweza ukawa unachangia vurugu. Unaweza kumwomba mtu akaangalia ufundishaji wako ili akusaidie katika kufanya tathimini. Andaa mpango wa kufanya ufundishaji wako uwe bora zaidi. Unaweza kugundua kwamba matumizi ya mikanda au video utasaidia mara moja au mbili katika somo. Kusikiliza na, au kuona unavyofundisha hukupatia ujuzi wa kuridhisha sana.

Sura ya 11: Kulitumia Somo

Lengo la msingi la mafundisho yote ya Biblia ni kuleta mabadiliko mazuri katika maisha ya wanafunzi. Elimu inahusu kupata uelewa na kuutumia. Kwa somo hili walimu wanapaswa wasiridhike na ufundishaji wao mpaka wanafunzi watakapokuwa hawajifunzi tu ukweli wa Biblia bali wanaweza kuutumia katika maisha yao.

I. Umuhimu wa Matumizi

Ni jukumu lako kuyajenga maisha ya wanafunzi wako. Kufanikisha jambo hili wafundishe Neno la Mungu. Unapaswa kuwasaidia wanafunzi wako kuwa na tabia inayompendeza Mungu na kudumu ndani yake pia.

A. Kujenga Tabia – Walimu waaminifu hutaka wanafunzi wao wapate mabadiliko mazuri katika maisha yao. Utukufu wa Mungu uanpodhihirika wanafahamu kwamba Neno la Mungu limewafikia wanafunzi na masomo waliyojifunza yameeleweka. Haiwezekani kutenganisha tabia ya Kikristo na kuishi Kikristo. Tabia ya Kikristo hujengwa kwa kuishi na huonekana katika maisha. Muonekano wa Kikristo ni matokeo ya tabia ya Kristo iliyoko ndani ya mtu. Kristo anapotambuliwa kama Bwana mwanafunzi atatawaliwa na Ukweli wa Mungu na atakuwa na tabia za kujifunza, kufanya maombi, kutukuza, kuabudu kwa utii na kutokuwa mbinafsi. Shauku ya haraka ya kuzipata tabia hizi inapaswa kuwapa hamasa walimu wa Kikristo.

B. Kukua Kikristo – Tabia ya Kikristo hukua kwa kuonekana siyo kwa kuota ndoto au kwa kutamani au kwa kuongea. Mazoea ya kutofanya chochote ni mbaya kama ilivyo tabia ya kufanya makosa. Kwa kuwatia moyo wa kutokuwa waoga kujieleza na kuingiza jambo hilo katika somo wanafunzi watathubutu kuonekana wakifanya mambo yao Kikristo bila kuchoka. Mbinu ya ufundishaji wa Kristo ilisisitiza matumizi ya watu kujenga tabia na mwanendo wa Kikristo kwa njia hiyo. Wanajifunza kufanya maombi siyo kwa kuelezea maana ya sala au kwa kueleza maana ya maneno yake bali kwa kuomba. Wanajifunza kulisoma neno la Mungu kwa matumizi halisi ya Biblia. Wanakuwa waaminifu katika ibada na siyo wabinafsi katika kutumia hizi rehema.

C. Msingi wa Imani – Neno la Mungu lina msingi wa maisha ya Kikristo na jinsi ya kuyaishi. Biblia haibadiliki katika nyakati zinazogeuka. (II Tim.3:16) Moyo wa mwanadamu ni hudanganya kuliko kitu chochote. (Yeremia 17:9). Wanafunzi hawawezi kujenga imani ya Kikristo katika msingi wa ujuzi wa kila siku wa mwanadamu. Biblia ni kiongozi na dira. Biblia inahusu maisha kwa kutambua dhambi na kutoa dawa ya Mungu. Masomo ya husuyo Biblia yanalenga mahitaji ya maisha na hutumia mtaala unaogusa maisha kwa ukamilifu. Bwana Yesu alisisitiza kazi ifanyike kwa msingi wa Neno la Mungu. (Isaya 6; Luka 4:16-21) Kazi yake ilionesha mfano bora wa matumizi. Alisema kwamba maneno ya nabii yalitimia siku hiyo. Miaka mingi baada ya ufufuko wake akiwa njiani kuelekea Emausi alidhihirisha kwao sababu za ukweli huo. Tunakutana na hali yao ya maisha iliyotulizwa na wafuasi waliokuwa na masikitiko wakipata kitulizo, “kwa kuweka wazi mbele yao taarifa zote za neno la Mungu zinazomhusu.” (Luka 4:16-21) hii lilikuwa ndiyo njia yake ya kufundisha Biblia. Alitumia maagizo yaliyolenga katika mahitaji ya mwanadamu.

II. Mfano Wako

Roho wa Mungu hutumia ukweli wa Neno katika maisha ya wanafunzi. Hata hivyo, Roho huwatumia walimu mara kwa mara kufafanua maana ya somo kwa matendo na mienendo yao.

A. **Matendo** – Walimu hawataweza kuutumia ukweli katika ufundishaji mpaka wao wenyewe watakapoweza kuuishi katika maisha yao.

B. **Mienendo** – Ukweli unaenezwa kwa uhusiano na kwa maneno. Uchunguzi wa hivi karibuni umeonesha kwamba tabia ya vijana wa sekondari kwa Mungu haitegemei elimu yao ya Biblia. Tabia yao inaonekana kuzingatia walichoambiwa na wazazi wao. Tabia za walimu pia huwa na uzito katika mienendo ya wanafunzi. Vijana wengi wametoa ushuhuda kwamba ingawa wanasahau walichofundishwa kwa mdomo walipokuwa wadogo kamwe hawatakaa wasahau maisha ya walimu waliokuwa wanampenda sana Mungu. Somo lako linapaswa kukubadilisha wewe ndipo lilete baraka kwa darasa.

III. Kupanga Matumizi

Matumizi ya somo ni lazima kuwa na uhusiano na lengo. Katika maandalizi ya somo weka mahitaji ya wanafunzi wako akilini. Ili kutimiza hayo ni lazima ulifanye somo kuwa la kwako binafsi, ulielekeze katika maisha na uwahusishe wanafunzi katika matumizi yake kwa njia zao wenyewe.

A. Kulifanya somo kuwa binafsi – Matumizi ya somo yanao msingi wake katika uelewa wa mwanafunzi, ufahamu wake wa ukweli wa Biblia na ndipo unaweza kumhusisha binafsi.

1. Uliza maswali ya kichunguzi.
2. **Ongoza** wanafunzi waingie katika matukio ya kweli au katika matatizo ambayo yatahitaji matumizi ya ukweli.
3. Elekeza akili katika kazi na mienendo isiyokuwa ya Kikristo.
4. Waruhusu wanafunzi darasani kuonesha mashaka, kushangaa, kutokukubali na udadisi kuhusu mawazo unayotumia.
5. Wasaidie wanafunzi waweze kutafsiri wanachojua wenyewe.

IV. Kusisitiza Matumizi

Kuna maeneo mengi katika kukua kiroho ambako matumizi ya somo yanapaswa kuonekana wazi:

A. **Wokovu** – Lengo lako la msingi linapaswa kuwa kuwapeleka wanafunzi wako wote kwa Kristo.

B. **Usafi wa Moyo** – Baada ya kuokoka mwanafunzi anapaswa kupewa fursa ya kukua kiroho. Kuhudhuria kanisani kila mara, kudumu katika kutenda wema, kuabudu na kutoa huduma za Kikristo ni msaada mkubwa. Lengo la usafi wa moyo ni mtu aliyekomaa katika Kristo (Efe. 4:13). Ukweli wa Kristo unapongezeka kwa imani, tunda la Roho litakuwa dhahiri zaidi pia. (Gal. 5:22,23)

- C. Uhusiano na Maisha** – Mpaka umri wa kubalehe, wanafunzi wanakuwa na uwezo mdogo wa kuchanganua mambo. Hawaoni kwa urahisi kanuni za mafundisho ya Biblia ambazo hutumika mahali mbalimbali. Hutaweza kulazimisha mabadiliko kwa wale unaowafundisha. Wanafunzi ni lazima kupambanishwa na Neno la Mungu ili waone linavyohusiana na mahitaji yao kabla hawajaamua kufanya chochote wao wenyewe.
- D. Washirikishe Wanafunzi** – kujifunza kutakuwa na maana zaidi wanafunzi wakishirikishwa katika matumizi ya somo. Kwa wakati fulani darasa linaweza kukubali kuchagua sifa moja ya tabia, mwenendo au kitendo ambacho kinaonesha msisitizo wa somo. Wanaweza kuamua kuiga tabia hiyo au kuweka viwango vya mwenendo kwa wiki ijayo. Hili linaweza kufuatiwa na tathimini ya matokeo ya kueleweka kwa somo wiki hiyo ijayo.
- E. Utumishi** - Maendeleo ya maisha ya Kiroho yanahusu pia wajibu binafsi wa wanafunzi wa matumizi ya muda wao, vipaji na mali zao. Kila kizazi kinahitaji mafunzo ili kuishi kwa furaha, kwa mfumo na kwa kupeana moyo. Wanafunzi wanahitaji kupata habari kuhusu sababu za kupokea zawadi na wao kutoa zawadi. Hili litawafanya waelewe maana ya kuwatumikia watu Kikristo.
- F. Huduma** – Mtaala unaojitosheleza, ukifundishwa vizuri utawafanya wanafunzi kuwa na wajibu binafsi kwa vipaji vyao. Wakristo wanapaswa kumtumikia Kristo katika maisha ya nyumbani kwao. Watoto na watu wazima pia wanapaswa kutambua wajibu wao wa kufanya nyumbani pawe mahali pa kufurahisha. Wanapaswa kuhamasishwa kushiriki katika uangalizi wa nyumbani kwao. Wanafunzi wote waelekezwe kutambua wajibu wao kwa kanisa. Hii ina maana ya mahudhurio mazuri, kutoa michango kama ilivyopangwa na ushiriki wa kutosha katika ratiba ya kanisa. Wanafunzi wanapaswa kuhamasishwa kualika watu wapya na kutembelea wale ambao mahudhurio yao ni hafifu au hawahudhuri kabisa. Huduma inapaswa iwafike wamisionari wengine na hata katika nchi nyingine pia. (Mt.28:19,20)

V. Ufupisho:

Mtihani wa mwisho kwa ufundishaji wote ni mabadiliko katika maisha ya wanafunzi. Kujifunza kwa maana ni jambo linalowezekana zaidi kwa uhusiano mzuri. Wanafunzi hujifunza kutokana na mwenendo wa walimu. Mwalimu anapaswa kufanya bidii kuhakikisha kwamba ukweli wa Biblia ni sehemu kubwa ya maisha na inahusika katika matukio yote. Ushahidi wa mafanikio ni katika matumizi sahihi kwenye huduma, utumishi na moyo safi kuonekana.

KWA MATUMIZI #11:

Kwa kufuatilia kwa makini ufundishaji wa Yesu wa Neno la Mungu, jadili ni mara ngapi Yesu alitumia somo lake kwa mfano na ni mara ngapi matumizi yalifanyika baadaye.

Sura ya 12: Pima Ufundishaji Wako

Kufundisha kwa kufanya tathimini ni muhimu. Walimu wengi sana hushangazwa na ugunduzi wa jinsi wanafunzi wao wanavyokuwa wamebaki na elimu kidogo. Kwa hiyo ipo haja ya kutathimini mbinu za kufundisha, kuangalia vipau mbele na marejeo ya masomo. Uwezo wa Mwalimu utapimwa siyo tu na wanadamu bali na Mungu pia. (I Kor.3:1-15)

Wale ambao hufanyia tathimini wanafunzi wao hugundua kwamba tatizo kubwa ni ufundishaji wao kutokuwa wa kutosheleza. Iwapo ratiba ya kufanya tathimini imepangwa, ni vizuri wakati mwingine ukiwaonyesha wanafunzi unapenda mambo gani wayakumbuke zaidi.

I. Ushiriki kwa Mdomo

Sehemu kubwa ya tathimini inaweza kufanywa vizuri kwa kushiriki kwa mdomo. Hii inapaswa kuwa zaidi ya kurudia rudia maneno au matamshi. Ufahamu wa wanafunzi unapimwa kwa ajili ya kuamua wameelewa au hawakuelewa. Wape moyo wanafunzi waweze kueleza kwa njia zao wenyewe kitu walichoelewa kuwa ni ukweli. Iwapo walimu watapata picha ya kweli ya uelewa wa wanafunzi, maswali yanayoulizwa yanapaswa kuwa ya kina, ya kiuchunguzi, sahihi na ya kuchangamsha.

Uwe mwangalifu katika kutambua tabia na uelewa kama mtu anavyojieleza. Mara kwa mara wanafunzi ambao wameshindwa kuelewa neno moja au usemi watakata mawasiliano. Njia hii inahitaji maandalizi ya mwalimu na ya mwanafunzi pia.

II. Ushiriki wa Wanafunzi

Ingawaje ni vigumu kuwafanya wanafunzi wasomee nyumbani, watafanya hivyo kama kanuni mbili zitafulwa. Ni lazima walimu wategeme kupata ushirikiano na watambue ushiriki wa wanafunzi. Kazi iliyoandaliwa kwa makini hukaribisha ukubali na majibu yenye busara kutoka kwa wanafunzi. Wanafunzi wanahitaji kuongozwa, kupewa msaada na uelewa sahihi wa kitu wanachotegemewa kufahamu. Njia za kupata taarifa muhimu za wanafunzi zinapaswa kuwekwa wazi.

III. Ushiriki wa Darasa

Walimu wenye busara hawaiti mwanafunzi mmoja mmoja kujibu swali muhimu isipokuwa pale wanapokuwa wanawafahamu vizuri wanafunzi wao. Mara nyingi wanafunzi wachanga hushauriwa kuuliza maswali kwa njia ya mchezo. Matumizi ya "tamasha" au njia ya "kufuatiliza" hukosa mafanikio.

Kwa kuchukulia kwamba kumekuwepo maandalizi ya nyumbani na mafunzo yaliyotangulia kunakuwepo na njia ya maswali na njia ya mada ambazo hutumika sana: **1)** kwa kutumia njia ya maswali walimu hulionesha somo kwa utaratibu na mpangilio wa maswali ya busara. Maswali yanapaswa yasikose mtiririko. Yanapaswa kuchokozwa na majibu yaliyotelewa na wanafunzi kwa maswali yaliyotangulia. Hali hii huwapa nguvu na kasi nzuri wanafunzi. **2) Njia ya mada** hulazimisha wanafunzi kuonesha msimamo wao. Inawapatia wajibu wa kupanga mawazo na kuyaeleza wenyewe. Maelekezo yako yatawafanya wanafunzi wasipetee njia. Kuunganisha njia ya maswali na mada kutakufanya ufahamu wanafunzi wanachojua na kuwapa nafasi ya kutetea wazo lao.

IV. Mitihani ya Kuandika

Majaribio yaliyoandikwa ni sehemu inayokubalika katika elimu kwa kawaida. Hata hivyo watu wengi wamekoseshwa raha na majaribio ya namna hiyo; kwa hiyo wewe amua mwenyewe. Watu wengi huiona mitihani kama kitu cha kuchosha, kulazimika kujifunza kwa moyo dakika ya mwisho, au zoezi la kuumiza kichwa kwa kujaribu kuandika kitu ambacho umekifanyia kazi kubwa au umekiweka akilini kwa haraka. Wanasumbuliwa kwa maswali ambayo hayakutegemewa na matatizo yasiyokuwa na majibu. Kutokana na hali hiyo walimu wa kanisa na wanafunzi pia wamekuwa wakiepuka majaribio kwa ujumla. Yamkini kama ufundishaji ulifanyika kwa kina na umakini, kwa kufikiri, na kwa kutumia mbinu nzuri; njia mbalimbali za kupima zinaweza kufaa. Mtihani ulioandaliwa vizuri huwapatia wanafunzi changamoto ya kufikiria kitu walichojifunza na kukieleza. Kwa njia inayohusiana na maisha. Unaweza kuhitaji pia kupata andiko la utafiti uliofanyika. Somo hili la kujitegemea linayo thamani kubwa ya kielimu.

V. Majaribio ya Elimu ya Biblia

Majaribio yanayohusu Biblia ni zoezi lako la daima. Unayaandaa maswali na kuyapima majibu. Unaweza kupanga za kufanyia kazi halafu ukapima majibu yake. Matumizi ya mazoezi au mjadala ulioandaliwa kwa uangalifu kabla ya kuanza masomo ya Biblia utatoa picha nzuri kuhusu kitu gani kisisitizwe darasani na kupata msingi wa kulinganisha wakati mtihani unapotolewa. Walimu wanaofahamu taratibu za kisasa za kufanua majaribio wanajua kwamba yanaweza kuwa ya kuvutia, kuchangamsha na yenye faida kubwa. Kama yakisahihishwa pale pale yanaweza kuwa ni zoezi zuri katika kujifunza.

A. Maeneo ya Majaribio –Majaribio yawe angalao katika maeneo manne ya ufahamu wa Biblia:

1. **Kwa Historia** –Yapo matukio mengi ya kihistoria katika maelezo ya Biblia. Haya yanapaswa kufundishwa kwa wakati ulivyo jipanga. Kwa ajili ya mitihani matukio haya yanaweza kuchanganywa na wanafunzi wakatakiwa kuyapanga kwa wakati mpaka hapo habari hizo zitakapoingia akilini mwao.
2. **Kwa Wasifu** – Wanafunzi wanaweza kuhitajika kuwatambua wahusika katika Biblia, kupanga majina yao kwa nyakati zinazowahusu, au kutoa taarifa zilizopungua au kuelezea matukio.
3. **Kwa Jiografia** – Katika ramani iliyochorwa wanafunzi wanaweza kuonesha miji, sehemu, na nchi ambamo matukio muhimu ya Biblia yalifanyika. Ramani ndogo zinaweza kutolewa nakala, kununuliwa au kuchorwa na wanafunzi. Ni jambo la maana kwa wanafunzi wote kuwa na mazoea na mambo ya kijiografia yanayohusiana na masomo yao ya Biblia
4. **Kwa Kanuni** – Ni muhimu sana kwa wanafunzi kufahamu kanuni kuu zinazofundishwa katika Maandiko na yalipo katika Biblia. Kanuni hizi hutoa mwalekeo na hamasa ya wanafunzi kujituma kwa njia za Kikristo.

Chuo cha Biblia na Wokovu
UINJILISTI SHULE YA JUMAPILI

B. **AINA ZA MAJARIBIO** – Aina nyingi za Majaribio zimeshatumika kwa mafanikio katika mafunzo ya kielimu. Aina hizo pia zimechukuliwa kwa ajili ya matumizi ya elimu ya Kikristo. Wachapishaji wa vitabu vya mitaala huweka majaribio yaliyopendekezwa ndani ya vitabu vya wanafunzi na miongozo ya walimu. Inapendekezwa kutumia kinachoitwa majaribio "bayana". Majaribio haya huhitaji kupata majibu yaliyo wazi na jambo hili linaweza kufanyika kwa haraka na kupata alama. Hapa kuna aina nne za kawaida:

1. **Kweli au Sio Kweli** – Katika majaribio kama haya wanafunzi hupewa sentensi kadhaa. Kila sentensi inapimwa na mwanafunzi anaonesha kama ni kweli au sio kweli. Jibu linaweza kuandikwa katika karatasi lenye swali kwa njia ambayo mwanafunzi anazungushia duara jibu au analichorea mstari. Mfano ufuatao umetolewa katika *Luka 2:47-52*.

- (1) Waganga werevu walishangazwa na hekima iliyooneshwa na majibu ya Yesu. Ndiyo au Hapana
- (2) Maria na Yosefu hawakuelewa Yesu alichowaambia. Ndiyo au Hapana
- (3) Yesu alibaki Hekaluni Yerusalemu Maria na Yosefu walipomkuta. Ndiyo au Hapana
- (4) Yesu aliwatii wazazi wake. Ndiyo au Hapana
- (5) Mama yake alisahau yote yaliyotokea. Ndiyo au Hapana
- (6) Yesu aliendelea kukua katika hekima na kimo; akimpendeza Mungu na mwanadamu. Ndiyo au Hapana

2. **Kumalizia** – Majaribio ya kumalizia ni mazito zaidi kuliko majaribio ya kujibu Ndiyo au Hapana. Katika jaribio la ndiyo au hapana kuna uwezekano wa asilimia 50% wa kukisia na kupata majibu sahihi. Katika majaribio ya kumalizia wanafunzi hujaza taarifa zinazotakiwa katika sehemu zilizoachwa wazi. Jibu linaweza kuwa neno moja au maneno kadhaa. Walimu wanaweza kuonesha idadi ya maneno yanayotakiwa katika majibu kwa kuonesha nafasi moja ni kwa jibu moja. Ufuatao ni mfano wa kitu kinachoweza kufanywa baada ya kujifunza kitabu cha II Wafalme 20.

(17) Hezekia alikuwa mgonjwa _____. Nabii aliyefika kumuona Hezekia ni yule Nabii aliyemwambia Hezekia kwamba _____.

3. **Kuchagua katika Majibu** – Majaribio yenye kuwa na majibu mengi yanaweza kutoa njia bora ya kuelewa ufahamu wa mwanafunzi. Katika swali hili la kijiografia wanafunzi huchagua jibu lililo sahihi.

- (1) Yerusalemu; Nazareti; Kapernaumu; Bethsaida hawakuona kazi kubwa za Mungu kwa sababu ya kutoamini.
- (2) Mkoa ambao wayahudi hawakupenda kupita: Berea; Yudea; Galilaya; Samaria.
- (3) Yesu alikaribishwa kufika wakati wowote katika kijiji cha; Nazareti; Gergesa; Yeriko.

4. **Kuoanisha** – Jaribio la kuoanisha hupendwa zaidi na wanafunzi. Matumizi ya mistari na tarakimu tu ndio kitu kinachohitajika. Katika mfano ufuatao wanafunzi wanaelezwa kwamba katika kitabu cha Filemoni yapo majina na maekezo yanayowatambua watu 11 wanaagizwa kuoanisha haya kwa kuchora msitari kutoka katika jina hadi kwenye maelezo.

Yule "ndugu" aliyetumwa salamu na Paulo	Epafra
Mtumwa aliyetoroka	Paulo
Misionari Mashuhuri gerezani	Filemoni
Mkolosai tajiri	Timoteo
Mfungwa mwenzie na Paulo	Onesmo

C. **RATIBA ZA MIENENDO** – Majaribio yaliyotajwa sasa hivi hutumika kuamua ni nini wanachofahamu wanafunzi kuhusu kilichomo katika Biblia. Walimu pia hupenda kupima ukuaji wa kiroho na mienendo. Jambo hili ni gumu zaidi kwa sababu maisha huwa ma mwelekeo wenye tabia za kufikiri, kuhisi, au matendo ambayo yamezoeleka kwa sababu ya kurudiwa rudiwa. Wanafunzi wachanga wanahitaji msaada ili kuwajengea mazoea sahihi. Walimu wa kanisa na wazazi wanapaswa kushirikiana katika kazi hii. Yesu aliweka uzito katika hatua hii ya mafunzo ya Kikristo aliposema, "basi kila asikiaye hayo maneno yangu, na kuyafanya, atafananishwa na mtu mwenye akili, aliyejenga nyumba yake juu ya mwamba" (Mat. 7:24). Kati ya njia nyingi Kikristo hazifanikiwi kwa kuwa na kumbukumbu sahihi za mahudhurio peke yake.

1. **RATIBA** - Ratiba nyingi zimeshaandaliwa za kuhifadhi taarifa za ziada, kuonesha hamasa pamoja na shauku ya wanafunzi. Ratiba hizi zinataarifa kama vile maandalizi ya somo, mahudhurio kanisani, taarifa za familia, kufika kwa wakati, matumizi ya Biblia, maombi maishani, ushuhuda, kupokea wanafunzi wapy na utoaji sadaka.

2. **KUJIPIMA MWENYEWEE** – Lengo muhimu la elimu ya Kikristo ni kuwaelekeza wanafunzi kukua na kukomaa katika utumishi wa Kikristo. Maendeleo ya kufikia lengo hili hayaji bila vikwazo na hayapatikani pia haraka. Ukuaji huchukua muda na huja taratibu. Zaidi ya hayo hukua kwa kila upande wa tabia ya mtu hauendi kwa kasi inayofanana. Kwa mfano kukua katika huduma kunaweza kukawa kwa haraka kuliko maeneo mengine kama kushuhudia. Kujitoa kwao kunaweza kukaonekana mapema wakati uhusiano wao na familia zao au marafiki ukiwa haujengeki vya kutosha.

Kinachoweza kusaidia kukua kiroho ni kutumia vigezo vya kujipima mwenyewe. Aina mbili za vigezo vinaweza kutumiwa. Kimoja ni kujifanyia tathimini kwa kuangalia kasi ya utendaji:

(3) Kutoa msaada kwa mtu mwenye shida. **Kila wakati/mara kwa mara / pengine / mara chache/haiwezekani**

Kigezo kingine kinahusu kupima kila mwanafunzi kwa kuuliza maswali 1-10 kuhusu tabia ambapo 10 ni alama ya juu zaidi.

a) Ushuhuda kwa marafiki. (*zungushia tarakimu duara*) **1 2 3 4 5 6 7 8 9 10**

Darasa linaweza kuambua mwenendo wa Kikristo kwa kuweka akilini kilichofundishwa katika somo. Kwa msingi huo alama inaweza kujengwa kwa urahisi.

- D. **UPIMAJI WA MIENENDO NA UCHAGUZI** – Mafunzo ya Kikristo yanapaswa kumwelekeza mtu awe na mwenendo na uchaguzi unaozingatia maagizo ya Biblia. Walimu wanapaswa kuweka uzito katika upimaji wa ukuaji kwa kuweka akilini msimamo huo lakini siyo rahisi kuyapima maendeleo hayo. Kwa kuwa Roho Mtakatifu anahusika katika kuzaliwa mara ya pili na kukua Kiroho upimaji usiokuwa wa makusudi ni mgumu. Hakuna mtu anayeweza kuelewa Roho Mtakatifu anavyofanikisha kazi zake au anayeweza kujua wakati ambapo mtu amekubali kwa moyo mmoja. Walimu wanapaswa kuwaelewa wanafunzi wao na kutambua mabadiliko mazuri mapema. Wanapaswa kufahamu na kuchukua hatua haraka wakati uamuzi unapofanywa na mwanafunzi. Ni jambo la kufurahisha sana unapoweza kumwelekeza mmoja wa mwanafunzi wako kwa njia ambayo elmu uliyompa itamfanya aokolewe na Yesu Kristo.
- E. **Ufupisho** – Walimu na viongozi huonesha mara kwa mara kwamba wengi wa wanafunzi wa elimu ya Kikristo wanao ufahamu kidogo sana wa Biblia. Ingawaje mipango ya elimu ya Kikristo imeepuka matumizi ya ratiba zenye majaribio ufundishaji makini ni lazima uwe na njia ya kupima matokeo. Matokeo haya hayakomei kwenye uelewa wa Biblia peke yake bali unahusisha mienendo na tabia.

Njia rahisi ya kufahamu uelewa wa mwanafunzi ni kwa mahojiano ya mdomo. Kwa kuuliza maswali mazuri wanafunzi wanapata fursa ya kuonesha wanachofahamu, maono yao, wanachokubali, na maamuzi yao. Walimu pia wanaweza kutumia mbinu mbalimbali za kuwapa majaribio wanafunzi. Kweli au siyo kweli, ukamilishaji wa sentensi, uchaguzi wa majibu na uoanishaji wa sentensi na maneno hupendwa zaidi.

Upimaji wa tabia ni jambo gumu zaidi kujenga. Kumbukumbu za wiki zinaweza kuonesha mwanafunzi anavyojihusisha katika kazi za kanisa. Vigezo vya kujipima mwenyewe ni muhimu katika kuwasaidia wanafunzi ili waweze kijiingalia kwa makini na kuona kama wanazingatia kanuni ambazo ni msingi wa maagizo ya Biblia ambayo wamejifunza.

KWA MATUMIZI #12:

Jibu kwa njia ya insha yenye maneno 100: *Ni kwa nini upimaji ni sehemu muhimu ya ufundishaji wa Biblia?*